

AIKA VELI-KULTA!

KIINA

sanoin ja kuvin 2/2018

Mikko Puustinen:

Uusi puheenjohtaja – tulevaa roolia
miettien2

Jyrki Kallio:

Tietoisku: Kiinan kansallisen
kongressin kokous maaliskuussa
20184

Veli Rosenberg:

Ensimmäiset kiinalaiset aiheet
Suomen teattereissa6

Annika Heikinheimo:

Sinisilmäisestä maolaisesta rehellisen
kulttuurivaihdon toteuttajaksi ...11

Jyrki Kallio:

Legenda lohikäärmevenejuhlan
takana: toisenlainen tulkinta22

Tapahtumia kesällä24

*Kannen kuva: Veli Rosenberg kuorimassa
teemunaa. Kuva: S. Vatanen*

KIINA SANOIN JA KUVIN
No 2/2018 (276) 63. vuosikerta.

Julkaisija: SUOMI-KIINA-SEURA
Toimitus:

Veli Rosenberg, päätoimittaja
Annika Heikinheimo

Sähköposti: toimisto@kiinaseura.fi

Osoite: Heikkiläntie 8 B 2. krs.,
00210 Helsinki

Puhelin: 045-787 77 962

Sähköposti: toimisto@kiinaseura.fi

Kotisivut: www.kiinaseura.fi

Tilaushinta: 26 EUR

Ilmoitushinnat: koko sivu 450 EUR, 1/2
sivua 240 EUR, 1/4 sivua 126 EUR, 1/3
sivua 180 EUR. Sovi väriä erikseen.

Ulkoasu: lehden päätoimittaja

Paino: Paintek Pihlajamäki Oy, 2018.

Ilmestyy neljä kertaa vuodessa, seuraava
numero syyskuussa 2018.

*Lehdessä esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien
omia eivätkä edusta Suomi-Kiina-seuran kan-
taa. Oikeudet artikkeleihin kuuluvat kirjoittajil-
le, niiden julkaiseminen tai lainaaminen ilman
heidän lupaansa on kielletty. Myös oikeudet
kuviin pidätetään.*

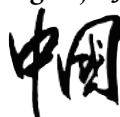
Kuva: A. Puustinen

UUSI PUHEENJOHTAJA – TULEVAA ROOLIA MIETTIIEN

On ilo ja kunnia alkaa luotsata Suomi-Kiina-seuraa. Omat ensikosketukseni seuran otin vuonna 1993, jolloin aloitin Kiinan-tutkimuksen opintoni Helsingin yliopistossa. Ammensin Kiina-tietoutta eri lähteistä, ja seuran kirjasto oli yksi suosikkikohteistani. Sen noin 15 vuoden aikana, jonka vietin Kiinassa, säilytin seuran kosketuksen muun muassa tämän lehden ja seuran jäsenien sekä keskeisesti Suomen ja Kiinan yhteistyötä edistäneiden henkilöiden, kuten Veli Rosenbergin ja Jyrki Kallion

kautta. Suomeen palattuani olen ollut mukana Helsingin kiinalaisen uudenvuoden tapahtumassa ja ilolla seurannut seuran keskeistä roolia sen järjestämisessä.

Ajat ovat kuitenkin muuttuneet merkittävästi siitä hetkestä, kun neljännesvuosisata sitten omat Kiina-opintoni aloitin. Ehkä suurin yksittäinen muutos, joka on vaikuttanut myös seuran rooliin, on internetin kehitys. Niiden suomalaisnuorten, jotka nyt aloittavat Kiinaan liittyvät opintonsa, tai muidenkaan Kiinasta kiinnostuneiden, ei tarvitse mennä sen

paremmin seuran kirjastoon kuin mihinkään muuhunkaan fyysiseen paikkaan etsiäkseen Kiina-tietoa – sitä on valtavat määrät tarjolla vain muutaman klikkauksen päässä.

Samalla on myös räjähdysmäisesti kasvanut ihmisten ja organisaatioiden joukko, joka Suomessa on kosketuksissa Kiinaan ja kiinalaisiin. Valtion, yritysten, oppilaitosten, kulttuurin toimijoiden, median ja lähes kaikkien tahojen yhteydet Suomen ja Kiinan välillä ovat monikertaistuneet siitä, mitä ne olivat 1990-luvun alussa. Seura on nyt yksi lukuisten toimijoiden joukossa, joka tarjoaa kanavan olla kosketuksissa ja oppia syvemmin tuntemaan Kiinaa, sen yhteiskuntaa ja kulttuuria.

Onkin ehkä aika hieman pohtia sitä, mikä seuran rooli on nyt ja ennen kaikkea tulevaisuudessa. Minulla ei ole tähän valmista vastausta, mutta mielestäni kysymys on perusteltu ja pyydän teidän kaikkien apua tähän kysymykseen vastaamiseen.

Alustavat ajatukseni johtavat seuran perustamissääntöjen sekä lasten ja nuorten pariin. Säännöissä nimittäin todetaan, että seuran tarkoituksena on työskennellä muun muassa ”molempien maiden ja kansojen välisen taloudellisen ja sivistyksellisen vuorovaikutuksen hyväksi”. Seuran kannalta erityisesti tuo viitattu sivistyksellinen rooli on minusta huomionarvoinen.

Miten tämä sitten liittyy lapsiin ja nuoriin? Vaikka meidän suomalaisten yhteydet Kiinaan ja tietämys Kiinasta ovat kasvaneet hurjasti viimeisten vuosikymmenien aikana, tosiasia on, että vain harva suomalainen lapsi ja nuori on kiinnostunut Kiinasta, sen yhteiskunnasta ja varsinkaan kulttuurista. On olemassa huomattava ero sen välillä, kuinka paljon Kiina jo nyt, mutta ennen kaikkea tulevaisuudessa vaikuttaa suomalaisiin, ja kuinka paljon lapset ja nuoret Suomessa kiinnittävät huomiota Kiinaan.

Voisiko seuralla siis olla jonkinlainen rooli tuon juovan umpeen

kuromisessa? Kenties voisi, ja minun mielestäni jopa pitäisi olla. Jotta tämä ei jäisi vain puheen tasolle, tarvitaan luonnollisesti meidän kaikkien ponnisteluja tuohon haasteeseen vastaamiseksi. Minullakaan ei ole tässä vaiheessa kuin esittää perusteltu kysymys. Olen kuitenkin valmis ottamaan ajatuksianne ja toimenpide-ehdotuksianne vastaan, mikä onnistuu seuran sähköpostitoimitteen tai Facebook-sivujen kautta.

Hyvää ja aurinkoista kesää kaikille!

Mikko Puustinen

SUOMI-KIINA-SEURA RY:N HALLITUS 2018

PUHEENJOHTAJA:

Puustinen Mikko, konsultti

HALLITUSJÄSENET:

Ahola Hannu, director

Edström Elias, MA, taiteilija

Hartzell Saara, matkailutyöntekijä

Järvi Pirjo, päiväkodinjohtaja (eläkk.)

Kallio Jyrki, FT, vanhempi tutkija

Lillberg Juhani, KM, kanslianeuvos

Lipiäinen Janna, FM, projektipäällikkö

Mursu Laura, FM, opintokoordinaattori

Ojala Aivi, VTM, hallintosihteeri (eläkk.)

Salminen Leena, HM, sisäinen tarkastaja

Sulin Ari W., Dr. med., erikoislääkäri

Zilliacus Harry, FT, dosentti

Kansankongressin päätösistunto 20.3.2018

Kuva: Ding Haitao, Xinhua

TIETOISKU: KIINAN KANSALLISEN KANSANKONGRESSIN KOKOUS MAALISKUUSSA 2018

Kiinan kansallinen kansankongressi kokoontui 5.–20. maaliskuuta. Todellisuudessa kansankongressi vain sinetöi Kiinan kommunistisen puolueen päätökset, mutta kokouksen kulku saat-
taa kuitenkin toimia kristallipallona tulevaisuuteen. Ulkopoliittisen instituutin vanhempi tutkija Jyrki Kallio kertoo pähkinänkuoressa mikä kansankongressi on, mitä tämän vuoden istunnossa päätettiin ja mitkä päätösten mahdolliset vaikutukset ovat.

Mikä se on?
Kiinan kansallinen kansankongressi on kiinalaisessa poliittisessa järjestel-
mässä nimellisesti korkein vallan-
käyttäjä. Todellisuudessa se toimii
Kiinan kommunistisen puolueen
tiukassa ohjauksessa, ja sen jäsenistä
lähes 85 prosenttia kuuluu puoluee-
seen. Kansallinen kansankongressi
päättää viisivuotissuunnitelmista ja
valtion budjetista, valitsee valtiojoh-

don, ja sillä on valta muuttaa perus-
tuslakia. Sen noin 3 000:a jäsentä ei
valita suoralla kansanvaalilla, vaan
maakunnalliset kansankongressit
valitsevat keskuudestaan kansallisen
tason edustajat. Kansankongresseja
on kaikilla hallintotasilla piiri-
kunnista (*xian*) maakuntiin (*sheng*).
Kansankongressien toimikausi on
viisi vuotta. Tämän vuoden maaliskuu-
ssa alkoi 13. kansallisen kansan-
kongressin toiminta.

20.3. päättyneen kokouksen
merkittävimmät päätökset koskivat
Kiinan perustuslain uudistusta ja
presidentin sekä muiden korkeiden
johtajien valintaa.

Perustuslain muutos

Perustuslakiin kirjattiin ”Xi
Jinpingin aate uuden aikakauden
sosialismista kiinalaisin erityispiir-
tein” samaan tapaan, kuin syksyllä
2017 muutettiin Kiinan kommunis-

中國

tisen puolueen peruskirjaa. Lisäksi perustuslakiin lisättiin maininnat ”sosialistisista perusarvoista” ja Kiinan ulkopolitiikan uudesta johtoaikutuksesta, ”ihmiskunnan kohtalonyhteydestä”. Lisäksi poistettiin presidentin ja varapresidentin toimikausien rajoitukset.

Henkilövalinnat

Kiinan kansantasavallan presidentiksi valittiin istuva presidentti ja Kiinan kommunistisen puolueen pääsihteeri Xi Jinping. Varapresidentiksi nimettiin **Wang Qishan** ja kansallisen kansankongressin puheenjohtajaksi **Li Zhanshu**. Pääministerinä valittiin jatkamaan **Li Keqiang**.

Päätösten merkitys

Perustuslain vanha kirjaus, joka rajoitti presidentin ja varapresi-

dentin kaudet kahteen, oli laadittu **Mao Zedongin** ja **Deng Xiaopingin** kausien jälkeen, ja sen tarkoituksena oli taata johdon kollektiivisuus ja estää ketään yhtä henkilöä kohoamasta yksinvaltaiseen asemaan. Samalla se symboloi sitä, että Kiina oli pitkällä aikavälillä matkalla kohti puolueen ja valtion erottamista sekä oikeusvaltiota.

Koska syksyisessä puoluekokouksessa Xille ei noussut esille selviä seuraajaehdokkaita, on mahdollista, että Xi jatkaa puolueen pääsihteerinä vielä vuonna 2021 päättyvän toisen kautensa jälkeenkin. Perustuslain muutoksen myötä Xi voi jatkaa myös valtion johdossa presidenttinä. Siten hän voi pysyä jatkossakin näkyvänä valtiomiehenä kansainvälispoliittisesti, sillä presidentti edustaa Kiinaa kansainvälisissä yhteyksissä. Päätöksen myötä

on odotettavissa, että Kiinan itse-tuntoisuutta korostava retoriikka kansainvälisillä foorumeilla lisääntyy. Kiinan sisällä Xin johtoasema on entistä vahvempi.

Kommunistisen puolueen ideologian korostaminen perustulaislaissa viittaa siihen, että puolueen johtoaseman vahvistaminen kiinalaisen yhteiskunnan joka sektorilla jatkuu. Tämä merkitsee entistä niukempaa liikkumatilaa kiinalaiselle kansalaisyhteiskunnalle.

Jyrki Kallio

Matkamuistomyymälöihin ja taksien peileihin on ilmestynyt Maon kuvien rinnalle Setä Xin muotokuvalla varustettuja riipuksia.

Kuva: V. Rosenberg

ENSIMMÄISET KIINALAISET AIHEET SUOMEN TEATTEREISSA

Luutun laulun Turun Sanomien ensi-ilta-arvostelun kuvassa näkyvät Ruotsista lainatut aidot kiinalaiset silkki-vaatteet.

Toisin kuin olen aikaisemmin tässä lehdessä kirjoittanut, ei ensimmäinen kiinalaisperäinen tai -aiheinen näytelmä suomalaisella näyttämöllä ollutkaan **Ritva Arvelon** ohjaaman Harmaahiuksisen tytön esitys 13.12.1953. Kiinalaisperäiset ja -aiheiset näytelmät tulivat 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa Euroopassa ja Yhdysvalloissa muotiin. Hyvin pian ne myös napattiin suomalaisten teattereiden ohjelmistoihin.

Tiettävästi ensimmäinen kiinalaisperäinen näytelmä kansallisenä näyttämöllämme ajoittuu Ruotsin vallan aikaan. Vuonna 1757 esitettiin Tukholman Drottningholmin teatterissa italialaisen **Francesco Antonio Uttinin** (1723–1795) toisen italialaisen, **Pietro Metastasion** (1698–1782) librettoon säveltämä ooppera *L'Eroe cinese*.

Ruotsin vallan aika

Edellä esitetty saattaa kuulostaa kaukaa haetulta, mutta antakaahan minun selittää: 22 vuotta ennen *L'Eroe cinese* -oopperan esitystä Drottningholmin kuninkaallisessa teatterissa, siis vuonna 1735 ilmestyi Pariisissa jesuiittapappi **J. B. Du Halden** (1674–1743) kokoama

merkittävä ensyklopedia *Description géographique, historique, chronologique, politique et physique de l'Empire de la Chine et de la Tartaire chinoise*. Tuohon ensyklopediaan lukeutui myös toisen jesuiittapapin **Joseph Prémairien** (1666–1736) kiinasta kääntämä, tiettävästi ensimmäinen eurooppalaiselle kielelle käännetty kiinalainen näytelmäteksti *L'Orphelin de la Maison de Tchao* (*Zhaon perheen orpo*).

Du Halden ensyklopedia avasi eurooppalaisille oven Kiinaan ja kiinalaiseen kulttuuriin esittelemällä maata ja sen kulttuuria ensimmäisen kerran jesuiittojen ensikäden ja analyttisten tietojen kautta. Ensyklopedia vauhditti Euroopassa alkanutta kiinalaisten vaikutteiden ihannoitintia, joka

tunnetaan *chinoiserie*-ilmiönä. Eurooppalaista kiinnostusta ensikäden tietoihin Kiinasta kuvaa hyvin se, että näytelmän *L'Orphelin de la Maison Tschao* ranskankielisestä käännöksestä julkaistiin jo vuonna 1741 Lontoossa kolme eri englanninnosta **Edward Caven**, **William Hatchettin** ja **John Wattsin** kääntäminä.

Näytelmäteksti lähti leviämään eurooppalaisten tietoisuuteen kuitenkin vahvimmin valistusfilosofi **Voltairein** (oikealta nimeltään **François-Marie Arouet**, 1694–1778) Du Halden ensyklopediassa julkaistun käännöksen pohjalta laatimasta viisinäytöksestä tragediasta *L'Orphelin de la Chine*, jonka ensiesitys oli Pariisissa vuonna 1755. Voltaire muokkasi

中國

näytelmää monella tapaa mm. siirtämällä alkuperäisen kiinalaisen version tapahtumien ajankohdan 500-luvulta (eaa.) mongolivalan aikakauteen 1200-luvulla. Voltairen versio näytelmästä käännettiin useille eurooppalaisille kielille ja näytelmästä laadittiin erilaisia oopperaversioita. Myös alussa mainittu Pietro Metastasion oopperalibretto näytelmästä perustui Voltairen tunnetuksi tekemään näytelmätekstiin.

Ruotsin kuningatar **Katariina Stenbock** (1535–1621) kutsui säveltäjä Uttinin esittämään italialaisia oopperoita valtakunnan kuninkaallisella päänäyttämöllä Drottningholmissa. Tässä sarjassa esitettiin myös kiinalaisperäinen ooppera *L'Eroe cinese*. Näytelmän taustalla oleva alkuperäinen tarina sijoittuu 500-luvulle (eaa.) ja se on kirjattu Kiinan historiankirjoitukseen ensin 300-luvulla (eaa.) ja myöhemmin 100-luvulla (eaa.). Näytelmämuodon tarina sai Kiinassa 1300-luvulla näytelmäkirjailija **Ji Junxianin** kynästä.

Ensiesityksensä jälkeen kesti melkein 250 vuotta, että näytelmä esitettiin seuraavan kerran itenäisen Suomen pääkaupungissa, Helsingissä, Aleksanterin teatterissa Suomi-Kiina-seuran tuottamana ja Suomen ja Kiinan välisen kulttuurivaihdon osana joulukuun 10.–12. päivinä 2003 nimellä *Zhaon perheen orpo*. Näytelmän esitti Kiinan perinteisen teatterin akatemian teatteriseurue ja esitys tekstitettiin suomeksi.

Venäjän vallan aikana

Helsinkiläisessä Svenska Teaternissa sai ensi-iltansa 9. päivänä helmikuuta 1874 koominen ooppera *Resan till Kina*. Myös tämä kiinalaisaiheinen ooppera oli lainaa Ranskasta, sillä **François Bazinin**

(1816–1878) **Eugène Labichen** (1815–1888) ja **Alfred Delacourin** (1815–1883) librettoon säveltämän koomisen oopperan ensiesitys oli Pariisissa 1865. Tämän koomisen oopperan libretto perustui kokonaan länsimaiseen näkökulmaan Kiinasta ja aiheena oli kuvitteellinen matka eksoottiseen Kiinaan.

Toinen kiinalaisaiheinen näytelmä Svenska Teaternissa sai ensi-iltansa 24. maaliskuuta 1916. Se oli lainaa Isosta Britanniasta, missä **Harold Owenin** (1897–1971) ja **Harry M. Vernonin** (1880–1942) näytelmä *Mr. Wu* esitettiin ensimmäisen kerran Lontoossa 1913. Vuotta myöhemmin näytelmä esitettiin Yhdysvalloissa Broadwayllä musikaalina. Svenska Teaternin esityksessä käytettiin aitoja kiinalaisia silkkipukuja ja aitoa kiinalaista rekvisiittaa, jotka kaikki oli tuotu lainaksi esitystä varten Petrogradista.

Suomen itsenäisyyden aikana Edellä mainitut kaksi näytelmää

ottivat aiheensa Kiinasta, mutta niiden luojat olivat eurooppalaisia. Kiinalaiset juuret ovat puolestaan saksalaisen nimimerkki **Klabundin** (**Alfred Henschke**, 1890–1928) *Liitupiiri*-näytelmällä, joka usein esitetään Klabundin käännöksenä kiinalaisen, 1300-luvulla eläneen **Li Qianfun** *zaju*-näytelmästä *Huilan ji*. Klabund ei kääntänyt näytelmää, vaan kirjoitti vuonna 1924 sen kokonaan uudestaan tunnetun ranskalaisen sinologin **Stanislas Julienin** (1797–1873) vuonna 1832 tekemän ranskankielisen käännöksen *L'Histoire du cercle de craie* pohjalta. Vuonna 1944 **Bertolt Brecht** puolestaan valmisti Klabundin tekstin pohjalta näytelmästä kokonaan uuden version, suomalaiselta nimeltään *Kaukaasialainen liitupiiri*. Alkuperäinen kiinalainen näytelmä oli tunnettu kauniista runoudestaan, mutta käännöksissä runous katosi siitä tyystin.

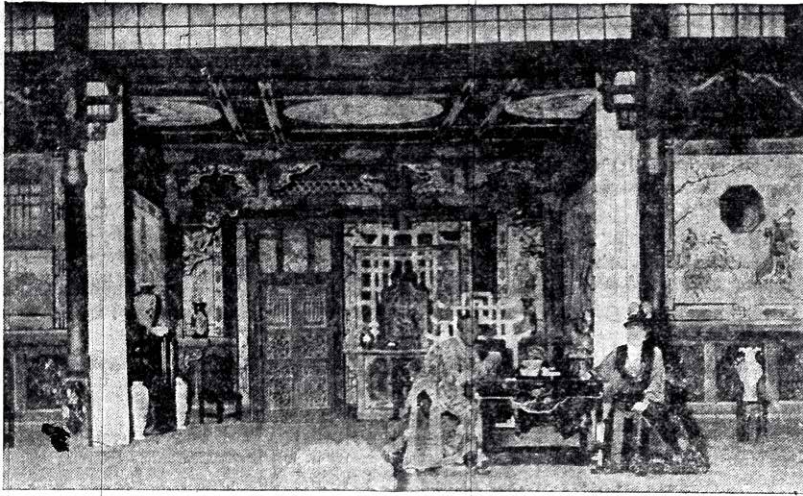
Liitupiiri-näytelmän ensiesitys Suomessa tapahtui Kansallisteatterissa 11. päivänä joulukuuta 1925

Kohtaus Zhaon perheen orpo -esityksestä Aleksanterin teatterissa 10. joulukuuta 2003, neljännesvuosisata Drottningholmin teatterin esityksen jälkeen.

Kuva: Suomi-Kiina-seuran kuva-arkisto

Mr „Wu“ på Svenska teatern.

Tredje akten. Wu Li Chang, fru Bergvall, — Mrs Gregory, fru Håkanson-Taube.

Kuva Svenska Teaternin Mr. Wu -esityksestä Hufvudstadsbladetissa 25.3.1916.

ja vain viisi vuotta myöhemmin Svenska Teaternissa nimellä *Kritcirkeln* 14. päivänä helmikuuta 1930.

Helsingin Sanomat nimesi *Liitupiiri*-näytelmän esityksen Kansallisteatterissa ”syysnäytäntökauden huomattavimmaksi ensi-illaksi” ennakkotiedoissaan 10. päivänä joulukuuta. Varsinaisessa näytelmän arvostelussa **Erkki Kivijärvi** jatkaa ennakkotietojen otsikoinnista 12. joulukuuta 1925: ”Ennakkoreklaamissa on Klabund-premiääri leimattu ’pääkaupungin syysnäytäntökauden huomattavimmaksi ensi-illaksi’. Jo edeltäpäin annetun vaateliaan vakuutuksen velvoitus näkyi eilen ennen kaikkea näyttelijäsuoritusten tunnollisuudessa. Työn huolellisuudelle onkin annettava vilpitön tunnustus.” Alkuperäisestä kiinalaisesta käsikirjoituksesta Kivijärvi lausuu samassa arvostelussaan murskaavasti: ”Mutta alkuperäinen kiinalainen näytelmä, jonka neljästä näytöksestä kaksi on pelkkää oikeudenkäyntiä, kelpaa nykyaikaiselle runoilijalle vain raaka-aineeksi. Se on draamana sangen puiseva.” Esiteltyään suurpiirteisesti näytel-

män juonen hän jatkaa: ”Mutta juoni ei ole pääasia tässä näytelmässä, vaan tunnelma, joka värähtelee omia poimukkaita polkujaan pitkin. Sen kiinni- ja koossapitäminen on arka ja vaikea tehtävä sekä ohjaajalle että näyttelijöille.” Hän jatkaa: ”En tiedä mikä ulkomainen esitys **Pekka Alpolla** on ollut esikuvanaan. Joka tapauksessa hänen tulkintansa sävy pyrkii oikeihin päämääriin. Se on fantastisemmin viritetty kuin muut tämän ohjaajan esitykset, joiden pääansiot yleensä ovat vietävät pikemmin teatterikemuksen ja varman näyttämöruutiinin kuin runollisen herkkäkuuloisuuden ja taiteellisen tyyliä tajuun. **Matti Warénin** harvinaisen kauniissa koristetaiteessa on hänelle myöskin hyvä apu.”

Myös *Kritcirkeln*-näytelmä sai hyvän vastaanoton. Kriitikko **Olli N-o** arvioi näytelmän ensi-iltaa Helsingin Sanomissa 16. helmikuuta 1930 voitoksi: ”Ruotsalaisen teatterin ’Liitupiiri’-esitys muodostui voitoksi tukholmalaiselle ohjaaja-vierailijalle, **Gustaf Lindenille**. En luule tekeväni

itseäni syypääksi liioitteluun, sanoessani sitä koko syksyn ja alkavan kevätkauden parhaaksi. En ole selvillä harjoitusajan pituudesta mutta niin ’valmista’ ensiesitystä ei teatteri pitkiin aikoihin ole tarjonnut – etenkin kun ottaa huomioon näytelmän suuret vaatimukset plastiikkaan ja rytmilliseen liikuntaan nähden. Kaikki kunnia johdonmukaisesti perilleviedystä plastiikkaohjauksesta rva Lindenille!

Berliiniläisen ’Theaterkunstin’ ja Tukholman ’Kungliga Dramatiska Teaternin’ hankkimat puvut ja näyttämölaitteet olivat sekä upeat että kauniit. Erityisesti jäi mieleen kolmannen näytöksen oikeussali.” Yleisön reaktioista hän kertoo: ”Yleisö osoitti pitkin iltaa vilkkaasti suosiotaan ja lopuksi huudettiin vieraileva ohjaaja esiin kukitettavaksi.”

Helmikuun 2. päivänä 1937 oli ensi-iltavuorossa Svenska Teaternissa seuraava kiinalaistautainen näytelmä *Porlande Källa* (*Soliseva lähde*). Näytelmä on **S. I. Hsiungin** (**Xiong Shiji**, 1902–1991) mukaan hänen englanniksi vuonna 1934 ”suullisen perimätiedon mukaan muistiin merkitsemänsä vanha kiinalainen näytelmä” *Lady Precious Stream*. Näytelmän pohjana on suosittu tarina **Wang Baochuan**-sankaritarasta. Tarinasta on tehty tunnettu peking-ooppera *Punaharjainen hevonen* (*Hong zhonglie ma*), jonka S. I. Hsiung kirjoitti muistista uudelleen englanniksi. Näytelmän länsimaissa tunnetuksi tehnyt S. I. Hsiung toimi teatterinjohtajana, ohjaajana ja näytelmäkirjailijana Kiinassa ennen muuttamistaan 1930-luvulla Lontooseen. 1950-luvulla hän muutti Lontoosta edelleen Hongkongiin. Näytelmää *Lady Precious Stream* esitettiin kolmen vuoden aikana peräti 800 kertaa, käännettiin neljälle kielelle

中國

ja sitä esitettiin seitsemässä maassa. Näytelmän menestyksen arveltiin johtuneen osittain siitä, että sen kirjoittaja oli sujuvasti englannin-kielentaitoinen. Hän ei kääntänyt näytelmää, vaan kirjoitti sen uudelleen englanniksi länsimaiselle yleisölle.

Svenska Pressen -lehden arvostelija N. L-ou kirjoitti arvostelusaan 3. päivänä helmikuuta 1937: ”Svenska Teatern tarjoaa uudessa ohjelmistossaan jotain niin originaalia kuin kaksi vuosituhatta vanhan kiinalaisen näytelmän. Sana näytelmä on historiallisessa yhteydessä hieman harhaanjohtava ja kyse on itse asiassa sadusta, joka on säilynyt kiinalaisen commedia del arte perinteen piirissä ja nyt diplomaatti S. I. Hsiungin uudesti löytämänä tuotu eurooppalaiselle teatterinäyttämölle. Meidän on tunnustettava kykenemättömyytemme lausua mitään näytelmän aitoudesta tai siitä, miten oikein sen esittäminen noudattaa kiinalaista näyttämöperinnettä. Mutta rohkenen kuitenkin arvella sen diplomaattisen ja englantilaistuneen muokkaajan ensisijaisena päämääränä olleen soveltaa kiinalaisen teatterin tehtävää miellyttävänä, viihdyttävänä ja virkistävänä huvina. Jotain välittömästi, impulsiivisesti taiteellisesti kestävä, oli vaikea löytää muokatusta näytelmätekstistä.”

Helmikuun 3. päivänä Helsingin Sanomien arvostelija L. V. kirjoitti Svenska Teaternin esityksestä: ”Kiinalaisnäytelmä ’Soliseva lähde’, jonka Ruotsalainen Teatteri eilen liitti ohjelmistoonsa, on henkevä, kaunis ja värikäs näyttämöllinen puu. Vanhahtavaa kiinalaisuutta ja viittailua länsimaisuuteen – viimeksimainittu tulee näkyviin näytelmän iloisessa lopussa – on siinä sekoitettu toisiinsa hyvällä aistilla, mikä todella tuo mieleen

monissa väreissä kimaltavan seuraileikin. Näihin puitteisiin mahtuu sekä hienoa kaukaista väritystä että lempeästi rankaisevaa yleispätevää elämänviisautta.

Kirjoittajan nimi on S. I. Hsiung, ja hän nimittää ’Solisevaa lähdetä’ ’suullisen perimätiedon mukaan muistiin merkityksi vanhaksi kiinalaiseksi näytelmäksi’. Kappaleen sävyssä onkin jotakin erittäin aitoa, eikä tämä ilmene ainoastaan siinä, että näyttämölleasetus noudattaa monia ikivanhoja kiinalaisia tapoja. Lavastus on äärimmäisen niukka, ja siihen tarvittavat esineet kannetaan näyttämölle esityksen kestäessä, jolloin nuo kantajatkin ovat kaiken aikaa läsnä lavalla. Sisäntulo tapahtuu vasemmalta ja poistuminen oikealta – ainoastaan sankarilla ja sankarittarella on lupa tehdä poikkeus säännöstä! Ikivanhan kulttuurin leimaama jäykkä ja samalla naiivi seremoniallisuus tekee näyttämöllisen tapahtumisen ylen viehättäväksi.”

Luutun laulu (Pipaji) oli vuonna 1947 Jorma Nortimon Turun kaupunginteatterille löytämä ja ohjaama kiinalainen näytelmäklassikko. Näytelmä on runoilija ja näytelmäkirjailija Gao Mingin (n. 1305–n. 1370) vuoden 1367 paikkeilla kirjoittama romanttinen näytelmä *nanxi*-teatterimuodolle, josta tuli Ming-dynastian (1368–1644) näytelmätekstien esikuva. Jorma Nortimo oli varta vasten matkustanut katsomaan näytelmän esitystä Göteborgin kaupunginteatteriin syksyllä 1947. Näytelmän valinnasta kertovassa uutisessa Helsingin Sanomissa 23. marraskuuta 1947 kirjoittaa nimerkki ”N” seuraavaa: ”Matkan päätarkoituksena oli tutustuminen ’Pi-Pa-Kiin’, kiinalaiseen näytelmään, jota Göteborgin kaupunki esittää ’Luutun laulu’ -nimisenä.

Hän piti sitä suurenmoisena esityksenä. Tämä inhimillisyydessään syvä näytelmä on Amerikassa muokattu mahdolliseksi valkoisen rodun teatteriin ja samalla lyhennetty yhdestä vuorokaudesta yhden illan puitteisiin sopivaksi. Esitys, jonka on ohjannut Ström, oli suurenmoinen. Asiantuntijainkin lausunnon mukaan se vaikutti aitoikiinalaiselta.” Helsingin Sanomien uutinen jatkaa: ”Pääosaa esitti viehättävä Wanda Roothgaard, ja kiinalaisin oli n. 140 kilon painoinen Benkt-Åke Benktson”. Näytelmää esitettiin Turun kaupunginteatterissa Vappu Roosin englannin kielestä kääntämänä 27.2.–6.5.1948 kaikkiaan 26 kertaa. Edellä mainitun Göteborgin kaupunginteatterin esityksen ”kiinalaisin” näyttelijä Benkt-Åke Benktson esiintyi peräti viisi kertaa vierailevana näyttelijänä 19.–29. maaliskuuta 1948 Turun kaupunginteatterin esityksissä. Tämän jälkeen Jorma Nortimo ohjasi näytelmän esitettäväksi ruotsiksi nimellä *Lutans sång* Svenska Teaternissa syksyllä 1948. Esitysten puvut ja lavasteet oli Turun esitykseen lainattu Göteborgista.

Myös *Luutun laulun* ensimmäinen eurooppalainen versio on ranskalainen. Antoine-Pierre-Louis Bazin (1799–1863) käänsi kiinalaisen klassikon vuonna 1841 nimellä *Le Pi-Pa-Ki: Ou, L’histoire Du Luth*. Ranskalaisesta käännöksestä näytelmän sovittivat vuonna 1946 Will Irwin ja Sidney Howard Broadway musikaaliksi *Lute Song*. Musikaali oli kohtalainen menestys. Siitä tehtiin pian puhenäytelmäversiot mm. Lontooseen ja Göteborgiin. Vappu Roos käänsi Irwinin ja Howardin musikaalikäsikirjoituksen suomeksi Turun kaupunginteatterin esitykseen. Ruotsalaisen teatterin esityksessä käytettiin Göteborgin kaupunginteatterin käyttämää

中國

ruotsinkielistä käännöstä.

Turun Sanomien arvostelija L kirjoitti 26. helmikuuta ensi-illasta seuraavaa: ”Jo ennen esiripun avautumista soimaan puhkeava musiikki saa katsojan odottamaan, että eteen kohta aukeava näyttämökuva on tavallisuudesta poikkeava, mutta tuskinpa sittenkään osaa odottaa tarpeeksi. Sillä kiinalainen talo, jonka yli kaartuu tyylielty tuntematon puu ja jonka pihalla kirsikat kukkivat, on todellakin väri-ilossaan silmäähivelevän kaunis. Näyttämölle antaa lisäloistoa osittain aito-kiinalainen puvusto, jonka kummi-kaupunkinsa teatterille on lainannut Göteborgs Stadsteater. Samalla myös heti tuntee, ettei näyttämön värikyvyys enempää kuin muutkaan kiinalaisuuden tunnusmerkit, nimittäin miesten korpinmustat palmikot ja ohuet riippuviikset sekä kaikkialla havaittava seremoniallisuus, ole pelkästään mitään ulkonaisesta, vaan että ne kuuluvat olennaisesti siihen elämänpiiriin, jota tarina kuvaa.

Kun näytelmä on alkanut ja sen ihmiset astuneet näkyviin, joutuu kohta erikoislaatuisen tunnelman valtaan. On vaikeata tietää, mikä eniten tehoaa, mutta ehkäpä se on se syvä vuosituhantinen viisaus, joka ilmenee niin yksityisistä repliikeistä kuin koko näytelmän kehittelystäkin. Kenelläkään ei näytä olevan nykyaikaiselle länsimaalaiselle niin ominaista hosuvaa kiirettä, vaan pitkin matkaa panee merkille suorastaan suggestiivisen tehoisan pysähtyneisyyden”.

Suomen Kansallisteatterin 75-vuotisjuhlapäivänä maaliskuun 2. päivänä 1948 Turun Sanomat nostaa esiin maakuntateattereiden merkityksen Kansallisteatterin rinnalla ja kirjoittaa pääkirjoituksessaan: ”Sellaisena (juhlapäivänä) on myös tämä päivä pidettävä

mielissä, sillä Suomalainen Teatteri antoi ensimmäisen näytännön tästä päivästä ummelleen 75 vuotta sitten. Edellisenä syksynä laitos oli antanut Porissa ensimmäiset näytäntönsä, joten tämä maamme päänäyttämön työskentely alkoi Helsingin ulkopuolella.

Tämä näyttämö, nykyinen Kansallisteatteri on siitä pitäen ollut maamme näyttämötaiteellisten harrastusten kärjessä ja saanut tulkita kansallemme elämää ja ihmistä näyttämörunouden monipuolisessa valaistuksessa.

Se kulttuuripalvelus, jonka näyttämötaiteen palvelijat tässä maassa ovat suorittaneet, on tapahtunut jokseenkin yhtämittaisissa taloudellisissa vaikeuksissa. Ja nämä vaikeudet ovat nytkin erittäin suuret. Mutta silti kykenee teatteri tänä aikana tekemään aivan uusiakin valloituksia. Sellaisena on pidettävä mm. Turun Kaupunginteatterin työtä ’Luutun laulun’ tulkitsemiseksi.

Sen näytöksessä on huokunut ikiaikoja elävä runous, ja se on kuin viesti ihmisestä vuosisatojen takaa ja kokonaan meille vieraasta elämänpiiristä. Silti sen sanoma on läheistä, elävää ja tuoretta, kun siihen on saatu puhalletuksi elävä henki.”

Harmaahiuksinen tyttö

Vasta edellä mainittujen esitysten jälkeen oli vuorossa **Ritva Arvelon** ohjaaman englannin kielestä kääntämän näytelmän *Harmaahiuksinen tyttö* ensi-ilta Kansanteatteri-Työvänteatterissa 30. joulukuuta 1953. Näytelmä herätti palon keskustelua. Jotkut arvostelijat pitivät näytelmää propagandistisena, mutta Helsingin Sanomien arvostelija **Sole Uexküll** näki 8. päivänä tammikuuta 1954 julkaistussa arvostelussaan esityksessä pyrkimyksen uudenaiseen teatteri-ilmaisuun. ”Esitys ei ole

eikä pyri olemaan kiinalaisen teatterin jäljentämistä, vaan siinä on haluttu soveltaa näyttelyä, musiikkiin, lavastukseen, liikuntaan jne. kiinalaisen teatterin ilmaisukeinoja länsimaiselle katsojalle ymmärrettävässä muodossa, kuten Ritva Arvelo itse aivan oikein määrittelee asian ohjaajansanassaan. – Tässä yhteydessä on syytä muistaa sitä tosiasiaa, että länsimainen teatteri on – välillisesti tai välittömästi – saanut perinteellisen kiinalaisen teatterin voimakkaasta tyylyittelystä ja näyttämöllisten symbolien viljelystä monia hedelmällisiä virikkeitä aina siitä saakka kun ensimmäisiä kertoja ruvettiin murtautumaan näyttämönaturalismin rajoista – ts. pyrkimään tavalla tai toisella teatterin ’teatterisoimiseen’...” ”Harmaahiuksisen tytön tulkintaratkaisu, jossa rytmillisellä liikunnalla, miimillä ilmaisulla, musiikilla, laululla ja tanssilla on vähintään yhtä tärkeä osuutensa kuin puhutulla sanalla ja jossa ’oikea hevonen on korvattu silkkituksuisella kepillä’, ts. realismista luovuttu ratkaisevasti ja korvattu se tyylytetyillä viitteillä ja näyttämöllisillä symboleilla, ei tietenkään ole suinkaan ainoa vastaus kysymykseen mitä sisältyy sanontoihin ’teatterisoiminen’, teatterin omimpien keinojen viljeleminen, ilmaisun alkulähteille palaaminen, olennaisen korostaminen. Mutta se on omalla linjallaan hyvin varte-notettava ja omalta osaltaan teitä ja näköaloja aukova vastaus siihen. Siksi ’Harmaahiuksinen tyttö’ on minulle merkinnyt tavallista mielenkiintoisempaa teatteriesitystä viime aikoina näkemieni joukossa.”

Veli Rosenberg

中國

SINISILMÄISESTÄ MAOLAISESTA REHELLISEN KULTTUURIVAIHDON TOTEUTTAJAKSI

Kuva: A. Heikinheimo

Veli Rosenberg tunnetaan seurassa parhaiten pitkäaikaisena puheenjohtajana sekä *Kiina sanoin ja kuvin*-lehden päätoimittajana. Rosenberg on toiminut aktiivisesti seurassa aina vuodesta 1974 asti, mutta hänen panoksensa Suomen ja Kiinan väliseen kulttuurivaihtoon on ollut merkittävä myös seuran ulkopuolella. Kirjoittaja tapasi Rosenbergin tämän kotona Helsingin Kalliossa ja haastatteli häntä hänen monivivahteisista vuosista Suomen ja Kiinan välisen kulttuurivaihdon parissa.

Miten kaikki alkoi? Elettiin 1960-luvun loppua. Euroopan nuoriso kuohui ja kiinnostus maailmanparantamiseen ja politiikkaan oli valtavaa. Helsingissä joukko uteliaita lukiolaisia paloi halusta tutkia maailmaa tarkemmin ja ottaa selvää, mikä näkemys olisi oikea

maailmanrauhan saavuttamiseksi. Yksi näistä nuorista oli lauttasaarelainen Veli Ragnar Rosenberg. Rosenbergin mukaan vasemmistolainen ajattelutapa tuntui tuohon aikaan selviöltä. Piti vain etsiä se oikea näkemys vasemmistolaisen ajattelun sisällä. ”Osallistuimme kahdelle eri kurssille, joista toinen

oli maolaisten opintopiiri ja toinen niin kutsuttujen taistolaisten opintopiiri. – – Maolaisten opintopiiri oli Helsingin marxilais-leniniläinen seura, joka toimi Kirkkokadulla – ja toinen kurssi oli Lauttasaaren sosialististen nuorten opintopiiri. Ja ne erosivat toisistaan kuin yö ja päivä!” Tšekkoslovakian miehitys 1968 sai nuoren Rosenbergin suhtautumaan Neuvostoliittoon epäilevästi, joten katse kääntyi Kiinaan. Toinen suuri vaikuttava tekijä Rosenbergin ajatteluun oli Euroopan nuorisolevottomuudet, joissa maolainen ajattelu oli näkyvissä. ”Uskoin sinisilmäisesti, että Kiina oli kehittänyt sellaisen yhteiskuntamallin, joka voisi sopia malliksi jopa Suomelle, mutta ainakin kolmannelle maailmalle. Silloin en vielä ollut käynyt Kiinassa.”

Tiedonjano ajoi Kiina-seuraan

Kiinnostus Kiinaa kohtaan ajoi Rosenbergin luonnollisesti hankkimaan lisää tietoa tästä kiehtovasta maasta. Sanomalehdissä kirjoitettiin Kiinasta vielä hyvin vähän, mutta kirjallisuutta Kiinasta oli jo jonkin verran. ”Muutamat kirjat 1970-luvulla olivat kovin vaikuttavia. Jan Myrdalin kirjasarja kiinalaisesta kylästä. Naisten asemasta Kiinassa julkaistiin *Huutomerkki*-sarjassa Monica Brawn kirja. Ja sitten julkaistiin Edgar Snow’n kirja *Punatähti Kiinan yllä*.”

Jo ennen liittymistä maolaisten opintopiiriin Rosenberg oli kuulut Suomi–Kiina-seuran olemassaolosta ja päätti käydä tutustumassa seuran toimintaan. ”Marssin Kiina-seuraan katsomaan, mitä siellä oli tarjolla. Ostin sieltä *Pienen punaisen kirjan* ja kiusasin opettajia ja koulutovereita koulussa kantamalla sitä rintataskussani ja luin sieltä sitaatteja erinäisissä yhteyksissä,

中國

Junamatkalla Siperian halki Kiinaan 1972.

Kuva: E. Pietarinen

kuten näin kiinalaisista propaganda-elokuvista, että Kiinassa tehdään.” Mukaan tarttui myös **Mao Zedongin** kuvalla varustettu rintamerkki, joka myös kulki nuoren Rosenbergin mukana.

Vuonna 1970 maolaiset kaappasivat vallan Suomi-Kiina-seuran vuosikokouksessa. Rosenberg muistelee olleensa läsnä kyseisessä vuosikokouksessa, mutta paremmin uteliaana seuraajana kuin aktiivisena osallistujana. ”Liikui niissä maolaisissa opintopiireissä, mutta en varsinaisesti ollut näitä kaappauksen junailijoita.” Maolaisen aikakauden alettua monet nuoret ilmoittautuivat vapaaehtoisiksi seuran toimintaan, sillä kiinnostus sekä politiikkaa että järjestötyötä kohtaan oli suurta.

Kiinnostuksen painopiste politiikasta kulttuuriin

Ennen vuotta 1972 Rosenbergin käsitys Kiinasta ja sen politiikasta pohjautui pitkälti alan kirjalli-

suuteen. Kiina oli nuoren miehen päässä maa, jossa kaikki oli paremmin kuin muualla. Vuonna 1972 Rosenbergilla tarjoutui mahdollisuus tutustua Kiinaan Suomi-Kiina-seuran järjestämällä turistikmatkalla. ”Se oli hirveän vaikuttava asia, mutta myös šokeeraava asia. Kiina ei ollutkaan sellainen kuin oli päiväunissa nähnyt. – – Se oli kehitysmaa, joka oli monessa suhteessa länsimaita kehityksessä jäljessä. Siellä oli valtava väestö ja selvästi köyhä maa. Oli aika šokki, ettei se ollutkaan niin ihanteellinen.” Matka Kiinaan ei kuitenkaan missään määrin vähentänyt Rosenbergin kiinnostusta maata kohtaan. Kaikessa erilaisuudessaan Kiina näyttäytyi Rosenbergin silmissä vieläkin kiinnostavammalta, mutta kiinnostus kiinalaisesta politiikasta siirtyi kiinalaiseen kulttuuriin. ”Jäi sellainen uteliaisuus siihen, että mitä tämä on ja miten tätä voi ymmärtää, kun se oli niin erilainen kuin kaikki, mitä oli siihen mennessä nähnyt.”

Ensimmäinen kulttuurituotanto

Palattuaan Kiinan-matkaltaan Rosenberg liittyi monen muun joukossa mukaan Kiina-seuran toimintaan vapaaehtoisena. Vuonna 1974 seura alkoi valmistella kiinalaisen akrobaattiryhmän vierailua Suomeen yhdessä Helsingin Juhla- viikkojen kanssa. Rosenberg pääsi mukaan kulttuurivierailun järjestelyistä vastaavaan työryhmään ja samoihin aikoihin hänet palkattiin seuraan järjestösihteeriksi. ”Meitä oli isompi joukko, jotka sitä valmistelee, ja kaikki täysin kokemattomia.” Järjestäjien kokemattomuus ja kiinalaisen esiintyjäryhmän vaateet toivat tuotantoon omat haasteensa. ”Sille oli varattu esiintymistilaksi Helsingistä Messuhallin Urho Kekkonen -sali. Siellä ei ollut teatteritekniisiä olosuhteita, mutta sinne rakennettiin esirippu ja valokalusto tuotiin sinne, mikä maksoi hirveästi. Mutta siihen aikaan Kiinan suurlähetystö oli remontissa

中國

ja suurlähetystön remonttimiehet, varmaankin voisi sanoa määrättiin avuksi rakentamaan näitä, kun esiintyjäryhmä välttämättä halusi esiripun sinne. Nämä tulivat tosiaan todella kalliiksi. – – Kaiken kaikkiaan se vierailu tuli hirveän tappiolliseksi.” Järjestäjien kokemattomuudesta huolimatta itse vierailu meni Rosenbergin mukaan kuitenkin hyvin. ”Se vierailu meni hirveän hyvin ja sai suuren julkisuuden.”

Korkealaatuista ja aitoa kiinalaista kulttuuria yleisöä aliarvioimatta

Vuoden 1975 kiinalaisen akrobaattiryhmän vierailun jälkeen Rosenberg pääsi tuomaan monia muitakin kiinalaisia ryhmiä Suomeen ja vähitellen myös itse vaikuttamaan siihen, mitä Kiinasta tuodaan. Omasta kokemuksesta Rosenberg tiesi, että Kiinan kulttuuri poikkesi valtavasti siitä mihin oltiin totuttu, ja jotta erilaista kulttuuria oppisi ymmärtämään, oli otettava siitä enemmän selvää. Rosenberg havaitsi pian myös kulttuurivierailuja järjestäessään, että kiinalaisen kulttuurin erilaisuudesta johtuen suomalaisen yleisön oli vaikea ymmärtää kiinalaisten esiintyjäryhmien esityksiä. ”Rupesin vähitellen ymmärtämään, kun osallistuin useamman ryhmän tuomiseen Suomeen, – – että pelkkä esityksen esillepano ei riitä, vaan esitysten selittämiseen täytyy panostaa, jotta meidän yleisö pääsee sisälle niihin esityksiin.”

Osallistumalla yhä useamman ryhmän tuomiseen Suomeen Rosenberg oppi myös, että on tärkeää osata valita tarkkaan, mitä Kiinasta tuodaan ja minkälaisella esityksellä on mahdollisuus tulla ymmärretyksi Suomessa. Läpi uransa Rosenberg onkin pitänyt tärkeänä korkealaatuisen ja aidon kiinalaisen kulttuurin esittelemistä tavalla, joka

ei aliarvioi yleisön kykyä tai halua ymmärtää näkemäänsä.

Asiantuntijuuden kartuttaminen

Päästäkseen tavoitteeseen korkealaatuisen ja aidon kiinalaisen kulttuurin esittelemisestä yleisölle sopivalla tavalla oli Rosenbergin itse otettava selvää kiinalaisesta kulttuurista enemmän. Rosenberg oli 1970-luvun alussa pyrkinyt ja päässyt opiskelemaan Helsingin yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan, mutta opinnot jäivät seuran toiminnan viedessä kaiken ajan. Kiinan kieltä tai kiinalaista kulttuuria ei tuohon aikaan ollut mahdollista opiskella yliopistolla, joten Rosenbergin täytyi hankkia tarvitsemansa tietotaito muualta, mm. matkustamalla itse Kiinaan. ”Tuli lisää mahdollisuuksia käydä Kiinassa useamminkin, ja näin kiinalaisia esityksiä ja kiinnostuin kiinalaisesta musiikista ja teatterista ja muutenkin kiinalaisesta kulttuurista ja ryhdyin sitten opiskelemaan sitä sekä ottamaan selvää, mistä siinä oli kysymys.”

Matkailu avartaa

Iso tekijä Rosenberg asiantuntijuuden kartuttamisessa oli Suomi–Kiina-seuran järjestämät turistikmatkat. Seura oli aloittanut turistikmatkat Kiinaan jo 1960-luvulla, ja kulttuurivallankumouksen aikaisen tauon jälkeen matkat palautettiin seuran toimintasuunnitelmaan. Seurassa kuitenkin tiedettiin, että ennemmin tai myöhemmin Kiina avautuisi matkailulle, jolloin matkanjärjestäjiä olisi useampi. Seura olikin lopulta itse aktiivinen tekijä matkailun avautumisessa Kiinaan ja ehdotti, että Olympialentomatkatomisto saisi järjestää matkan Kiinaan.

Kun matkanjärjestäjiä tuli

useampia, seuran oli keksittävä keino, jolla heidän matkansa erotuivat muista. ”Haluttiin erottaautua muista matkoista niin, että tehdään sekä sisällöltään että matkareitiltään parempia matkoja, ja silloin se vaati sitä, että sinne pitää lähettää joku oppaaksi. Sitä myötä musta tuli sitten yksi matkanjohtajista.” Rosenbergin mukaan matkaoppaana toimiminen oli erityisen antoisaa ja toimi hyvänä keinona kerryttää Kiina-tietoutta. Matkat sai itse suunnitella alusta loppuun ja usein ne myös toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Matkakohteet olivat usein myös Rosenbergillemme uusia kohteita, sillä hän halusi tehdä matkoista mahdollisimman kiinnostavia ja muiden matkanjärjestäjien matkoista poikkeavia. ”Alkoi ärsyttää se suomalaisten matkatomistojen tapa tehdä matkoja, jossa Peking–Xi’an–Shanghai–Peking oli sellainen Bermudan kolmio, jossa mentiin suurkaupungista suurkaupunkiin ja kaikki välimatkat lentäen, jolloin ei ollut mitään kontaktia Kiinan todellisuuteen, ei mitään kontaktia maaseutuun. Me tehtiin niin, että käytettiin sekä lento-, että juna-, että laiva-, että bussimatkoja. Ihan tarkoituksellisesti ja ihan umpioutoihin paikkoihin.” Alkuun matkalla oli mukana sekä kansallinen opas, joka vastasi logistisista järjestelyistä, että paikallinen opas, joka kertoi vierailtavista kohteista englanniksi. Myöhemmin maan ja kulttuurin tullessa yhä tutummaksi ei paikallista opasta usein tarvinnut, vaan Rosenberg halusi mieluummin hoitaa opastukset itse. Myös kansalliset oppaat jäivät ajan kuluessa pois. ”Se paikallinen opas oli pakollinen ja sillä tavalla tärkeä, että se järjesti kaikkia lippuja ja kuljetuksia, mutta joskus siellä joutui hankaliin tilanteisiin, kun he puhuivat puuta heinää ja

中國

heillä oli hirveän huono kielitaito, niin piti itse tehdä. Mutta mitä enemmän oppi tuntemaan sitä maata ja kulttuuria, niin sitä vähemmän sitten tarvitsi näitä paikallisia oppaita.”

Matkoilla on, kuten arvata saattaa, sattunut eteen myös erinäisiä suunnittelemattomia mutkia ja kiperiä tilanteita. Välimatkat ovat olleet ennakoitua pidempiä, automatkat kestäneet suunniteltua kauemmin teiden ollessa huonossa kunnossa ja perillä odottaneet olosuhteet ovat olleet odotettua vaatimattomammat. ”Mutta jotenkin sellaiset syrjäiset paikkakunnat ja oudot paikat ovat jääneet ihmisille parhaina kokemuksina usein mieleen.”

Esimerkkinä kiperästä tilanteesta johtamallaan matkalla Rosenberg kertoo matkasta Xinjiangin maakunnassa sijaitsevaan Kashgariin. ”Me istutaan Ürümqissa vielä, josta lennetään Kashgariin. – Ja siellä on se paikallinen Ürümqin opas, joka saattaa meidät koneeseen, antaa lentoliput ja saattaa turvatarkastuksen läpi. Istutaan lentokoneeseen, jossa tulee sitten kiinankielinen kuulutus, josta ei oikein saa selvää, mutta kaikki ihmiset ähkäisee ja rupeaa keräämään kampeita ja lähtee pois, jolloinka saattaa vain todeta *’en saanut kuulutuksesta mitään selvää, mutta arvelisin, että meidän lento on vähintäänkin siirretty ellei peruttu.*’ Ja siinä sä olet kahdenkymmenen suomalaisen kanssa. Lampsit koneesta takas kentälle ja otat selville, että mitä se kuulutus oli ja sehän oli, että lento on peruttu ja mitäs sitten. – No nokkelana poikana olin ottanut sen paikallisen oppaan nimikortin, ja sain soitettua, vaikka silloin vielä kännykät eivät olleet yleisiä, ja sain yhteyden oppaaseen, joka siinä vaiheessa oli jo

kaupungissa tekemässä jotain ihan muuta ja saatiin sitten järjestettyä kuljetus takas hotelliin Ürümqista ja ruvettiin selvittämään millon sinne pääsis. Ja lopulta me päästiin kyllä Kashgariin.”

Takaisin koulunpenkille

Seuran toimiminen matkatoimistona toi seuralle varoja, ja pitkälti näillä varoilla rahoitettiin seuran järjestämää kulttuuritoimintaa. Rosenberg kuvaa 1980- ja 90-lukujen vaihdetta eräänlaisena kukoistuskautena seuran historiassa, sillä matkojen ansiosta seuran oli mahdollista pitää useampaa työntekijää ja järjestää korkeatasoista kulttuuritoimintaa. Matkat toivat seuralle myös paljon uusia jäseniä.

Matkoista jouduttiin kuitenkin luopumaan, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin ja ryhmämatkojen järjestämissännökset muuttuivat. ”Olin silloin seuran pääsihteerini ja jouduin vähentämään henkilökuntaa. Katsoin silloin viisaammaksi, että potkin itseni pois seuran palveluksesta, jotta seura pystyi maksamaan toimistonhoitajan palkan. Potkin itseni pois ja silloin minulle tuli aikaa ja ehdin tehdä sitä mitä en ollut aikaisemmin ehtinyt. Menin kesäyliopistoon sen tarjoamille kahdelle kiinan kielen alkeiskurssille ja sen jälkeen jatkokurssille.”

Kesäyliopiston jälkeen Rosenberg asteli Helsingin yliopiston Itä-Aasian tutkimuksen professorin, Rosenbergille entuudestaan tutun, **Juha Janhusen** puheille ja pyysi lupaa osallistua yliopiston kiinan kielen kurssille. ”Luin yliopistossa kiinan kieltä yhden lukuvuoden, sen mitä oli yliopistossa tarjolla. Lukuvuoden jälkeen kysyin Janhuselta, että antaisiko hän suosituksen, että pääsisin Kiinaan intensiivikielukurssille Pekingin kieli-instituuttiin

ja Janhunen suositteli mua sinne lämpimästi. Menin Pekingin opiskelemaan kieltä intensiivikurssin, yhden lukukauden.”

Tekstitykset näytöksiin

Jo tuodessaan erilaisia kulttuuriryhmiä ja -esityksiä Suomeen 1980-luvun alussa Rosenberg ymmärsi, että ”jotta meidän yleisö jaksaa seurata ja jaksaa kiinnostua esityksestä, niin yleisölle pitää antaa eväitä siihen. Ja yksi tärkeä asia on se, että tekstisisältö pitää kääntää.” 1980-luvulla ei vielä ollut näytelmien tekstittämiseksi teknisiä valmiuksia. Kun tekstityslaitteita ei vielä ollut, painettiin ohjelmalehtiin lyhyet kuvaukset näytelmästä kohtauksittain ja lisäksi ääninauhalta kuulutettiin ennen kutakin kohtausta, mitä seuraavaksi tullaan näkemään. Käännökset tehtiin Kiinasta lähetettyjen englanninkielistä käännösten avulla, jotka olivat usein hyvin vajavaisia ja huonolla kielitaidolla käännettyjä.

Huomattava edistysaskel tapahtui vuonna 1996. Rosenbergin palasi Suomeen Kiinasta kieliointojen parista ja alkoi toteuttaa tavoitettaan näytelmätekstien kääntämisestä. ”Ryhdyin heti toimeen, ja vuonna 1996 seura toi kulttuurivaihdon puitteissa näytelmän *Zhang Xie menestyy virkatutkinnossa* Suomeen. Tämä oli ensimmäinen kiinalainen näytelmä, joka on tekstitetty suomeksi. Käänsin sen näytelmän tekstin englanninkielisestä käännöksestä, jonka kiinalaiset olivat tehneet, mutta tarkistaen sen kiinalaisesta alkutekstistä. Oli tärkeää, että vertasin sitä alkutekstiin, sillä se oli puutteellinen se käännös.” Näytelmä esitettiin silloisen Helsingin kaupungin kulttuuritoimiston ylläpitämässä Aleksanterin teatterissa, jossa oli käytössä vanhan oopperan tekstitys-

中國

laite. Tekstityslaitte mahdollisti nyt ensimmäistä kertaa sen, että esitykset saatiin tekstitettyä eikä esityksen juonta jouduttu painamaan vain ohjelmalehtisiin.

Oppitunti aitoudesta

Matkailun ja kieliopintojen lisäksi tiettyjen kulttuuriryhmien tuonti Suomeen ja vierailujen järjestelyissä mukanaolo on ollut Rosenbergin mukaan varsin opettavaista. Esimerkkinä opettavaisesta kokemuksesta aitoudesta Rosenberg antaa vuoden 1978 Suomessa kiertäneen Tiibetin laulu- ja tanssiryhmän, jonka vierailun järjestelyissä Rosenberg oli mukana. ”Sen esityksen yhteydessä huomasin, että kiinalaiset halusivat esityksellä muutakin kuin vain kulttuurin esitystä. – Kun omin silmin näin, niin tiesin, että tiibetiläisen esiintyjäryhmän esiintyjistä yli puolet olivat ei-tiibetiläisiä. Huomasin, missä määrin se oli aitoa ja ei. Opin sen, että kiinalaiset ajoivat myös poliittisia tarkoituksia. Tässä tapauksessa haluttiin esittää tiibetiläistä kulttuuria ja antaa se kuva, että Kiinalla on kokonaan myönteinen suhtautuminen vähemmistökansoja kohtaan. Käytännössä sitten kuitenkin huomasin, ettei se näin ollut.”

Kulttuurivaihdon kautta toimiminen

Opettavainen kokemus Kiinan kanssa tehtävästä yhteistyöstä oli vuonna 1981 kulttuurivaihdon puitteissa Suomeen tuotu Feng Lein sauvanukketeatteriesitys *Rubiini*. Kyseessä oli ensimmäinen nukketatterivierailu Suomeen. Vierailu oli Rosenbergin mukaan lopulta hyvin onnistunut, mutta valmistelut Kiinan puolella eivät sujuneet aivan ongelmitta. ”Se ryhmä, kuten usein tapahtui, – oli menossa esiintymään Moskovaan, ja sitten

he kulttuuriministeriössä katsoivat karttaa ja totesivat, että Suomihan on ihan vieressä, että voisivat tarjota esitystä Suomeen. Olimme (Kiinan) kulttuuriministeriölle puhuttu meidän opetusministeriön suosituksella, että haluaisimme tuoda myös lastenkulttuuria Suomeen. Niinpä menin Moskovaan tapaamaan tätä ryhmää ja kävi ilmi, että heillä ei ollut mitään järjestelyjä Suomen osuutta varten, ei viisumeita, ei matkalippuja takaisin. Me jouduimme kääntymään Suomen ulkoministeriön puoleen ja erikoisjärjestelyin saamaan heille kesken matkan viisumit Suomeen ja tulemaan tänne esiintymään.” Tämän vierailun jälkeen seura ryhtyi enemmän vaikuttamaan siihen, mitä Kiinasta Suomeen tuodaan ja otti periaatteekseen, että vieraileva esiintyjäryhmä otetaan vastaan vain sillä ehdolla, että valmistelutyöt oli huolella tehty.

Suuri vaikutus siihen, että

seuralla oli resursseja valmistella esitykset huolella oli opetusministeriön vuonna 1974 solmimalla virallisella kulttuurivaihto-ohjelmalla. Se auttoi varmistamaan Suomesta käsin, että valmistelutyö oli hyvin tehty. Ohjelma päivitettiin kulttuurivaihtosopimukseksi vuonna 1984. Käytännössä kulttuurivaihtoa Kiinan kanssa toteutti pitkälti Suomi–Kiina-seura. ”Saimme hyvin voimakasta tukea Suomen opetusministeriöltä ja siellä kulttuuriasianneuvos **Ritva Kaipiolta**, joka ymmärsi että meidän tarkoitus oli hyvä ja että tiesimme, mitä teimme. Hän näki myös, että seurassa oli ihmisiä, jotka tunsivat kiinalaista kulttuuria ja oli jo siinä vaiheessa alkanut olla kokeneita järjestämään tällaisia vierailuita. Ja niinpä me pystyttiin vaikuttamaan kulttuurivaihto-ohjelmien kautta etukäteen siihen, mitä me haluttiin. Ja niinpä se alkoi toimia hirveän hyvin.” Kaikki kulttuurivaihdon

Veli Rosenberg teemunaa kuorimassa.

Kuva: S. Vatanen

中國

puitteissa tuodut esiintyjäryhmät kiersivät ympäri Suomea, mihin seura antoi hyvät puitteet paikallisosastojen johdosta. ”Me haluttiin noudattaa tällaista alueellista tas-arvoa kulttuurivaihdon suhteen täällä Suomen sisällä.”

Kulttuurivaihtosopimuksen ja lisääntyvien vierailujen myötä Rosenbergille tuli enemmän tuotannollista vastuuta ja titteli seurassa vaihtuikin vuonna 1986 järjestösihteeristä kulttuurisihteeriksi.

Kokonaisia näytelmiä katkelmien sijaan

Ensimmäistä kertaa varsinaisena tuottajana Rosenberg pääsi toimimaan vuonna 1982, kun seura kutsui Suomeen Dalianin pekingoopperaseurueen. ”Siihen kutsuun liittyen sain kontaktin ihan oikeaan kiinalaiseen teatteriryhmään ja se pani minut opiskelemaan aihetta enemmän. Minulla oli mahdollisuus haastatella esiintyjä monelta eri kantilta ja kuljin ryhmän mukana.” Vierailu oli tärkeiden kontaktien lisäksi myös siinä mielessä merkittävä, että Suomeen pyydettiin nyt ensimmäistä kertaa kokonainen näytelmä katkelmien sijaan. ”Silloin me esitettiin kiinalaisille toivomus, ettei he tulisi pelkästään esittämään näytelmäkatkelmia, vaan olisi kokonainen näytelmä ja sen lisäksi voisi olla kakkosesitys, joka koostuisi katkelmista. Esitetty näytelmä oli sittemmin ehkä yleisimmin länsimaissa esitetty näytelmä *Valkoinen käärme*, josta siihen mennessä oli esitetty vain taistelukohtauksia.”

Myös myöhemmin Rosenberg on halunnut tuoda Suomeen kokonaisia näytelmiä kiinalaisten suosimien katkelmien sijaan. ”Olin monesti moittinut kiinalaisia siitä, että he antavat väärän kuvan maailmalle perinteisestä kiinalaisesta teatterista esittämällä vain toiminnalli-

sia katkelmia, taistelukohtauksia, ymmärtäen kyllä että siinä oli hyvä tarkoitus ja se oli ihan viisaasti tehty 1950-luvun alussa. Se upposi länsimaalaiseen yleisöön helposti, kun ei tarvinnut käyttää sanoja, mutta se antoi väärän kuvan siitä, mitä kiinalainen teatteri on. Se ei ole pelkkää akrobatiaa ja pelkkiä temppuja, vaan se on draamaa.”

Miten näytelmät valikoituivat?

Kulttuurivaihtoa on toteutettu jo ennen virallisten kulttuurivaihtosopimusten solmimista ja Rosenbergin aikaa seurassa. Ratkaiseva ero on kuitenkin se, että alkuun, 1950-luvulla, Suomeen tuotiin pitkälti sitä, mitä Kiinasta ehdotettiin, kun taas asiantuntijuuden ja kokemuksen lisääntyttyä kulttuurivaihtoa oli mahdollista toteuttaa niin, että Suomesta käsin vaikutettiin vierailujen sisältöön entistä enemmän. ”Haluttiin esitellä kiinalaisen kulttuurin eri puolia sen mukaan mikä oli mahdollista. Kuunneltiin mitä Kiinan kulttuuriministeriö sanoi ja ehdotti, mutta ei pelkästään sitä, vaan ryhdyttiin itse vaikuttamaan siihen ja tekemään ehdotuksia.”

Ilman kiinalaisia kontakteja ehdotuksia oli kuitenkin vaikea tehdä, joten täysin ilman kiinalaisen osapuolen mielipidettä ei myöskään Rosenberg valintojaan tehnyt. Vastaanotettavista esityksistä on usein neuvoteltu Kiinan kulttuuriministeriön kanssa, mutta asiantuntevaa mielipidettä Rosenberg on hakenut muualta Kiinasta. Oli tärkeää löytää taho, joka oli riittävän perehtynyt kiinalaiseen kulttuuriin ja johon pystyi tässä suhteessa luottamaan. ”Yksi esimerkki oli *Zhang Xie menestyy virkatutkinnossa*. Siinäkin tavallaan kuultiin kiinalaista osapuolta kun kuuntelin yksittäistä

Kiinan kulttuuriasianneuvosta, joka oli pitkään toiminut Suomessa ja joka tunsu hyvin kiinalaista kulttuuria. – *Shi Jingli* oli tällainen, joka oli perehtynyt kiinalaiseen kulttuuriin ja siksi tiesin että voin luottaa häneen.” *Zhang Xie menestyy virkatutkinnossa* -näytelmän valmistelujen kautta Rosenberg tutustui näytelmän rekonstruktion tehneeseen työryhmään, jonka jäsenet tulivat pitkälti Pekingin perinteisen teatterin akatemian piiristä. ”Aloin tuntea yksittäisiä kiinalaisia teatteri- ja musiikkialan ammattilaisia ja kysyin myös heiltä neuvoa, että mitä mielenkiintoista on tehty ja mitä voisi tehdä. Tällaisia erilaisia kiinalaisia tahoja kuunneltiin, mutta sitä mukaa kun oma tieto kiinalaisesta kulttuurista lisääntyi, niin sitä mukaa myös teki omia ehdotuksia.”

Omia ehdotuksia Rosenbergilla onkin vuosien varrella ollut monia. Ehdotukset ovat saattaneet aiheuttaa hieman ihmetystä Kiinassa, mutta luotujen kontaktien avulla, varsinkin Pekingin perinteisen teatterin akatemia avulla, ehdotukset on saatu toteutettua ja usein suurella menestyksellä. ”Muistan kun kerran halusin kulttuurivaihdon puitteissa tuoda Suomeen sellaisen pekingoopperaesityksen, joka olisi hieman erilainen, ja jossa olisi vähän laajempaa taustaa. Niinpä päädyin ehdottamaan *Zhaon perheen orpo* nimistä näytelmää, sen takia että tiesin, että sillä oli mielenkiintoinen historiallinen tausta. Myöhemmin *Lü Suosen* (professori Kiinan perinteisen teatterin akatemiassa) on sanonut minulle, että *’sinä olet ainoa ulkomaalainen, josta olen kuullut, että on tullut Kiinan perinteisen teatterin akatemiaan ja sanonut, että minä haluan tuon näytelmän.’*” Rosenberg käänsi näytelmän alkutekstistä ja pyysi tuolloin Kiinan

中國

taidehistoriaa opiskelevan **Minna Valjakan** kirjoittamaan librettoon jälkipuheen näytelmän historiasta. Näytelmä esitettiin Helsingin Aleksanterin teatterissa 10.–12. joulukuuta 2003.

Aasia Helsingissä -festivaali
Rosenberg on tuonut kiinalaisia esiintyjäryhmiä Suomeen Suomi–Kiina-seuran ja kulttuurivaihdon puitteissa, mutta myös perustamansa Aasia Helsingissä -festivaalin kautta. Aasia Helsingissä -festivaalin Rosenberg perusti yhdessä **Jukka O. Miettisen** ja **Reijo Lainelan** kanssa vuonna 1997. ”Olin joskus 80-luvulla tutustunut Jukka O. Miettiseen, joka oli esitellyt aasialaista kulttuuria Suomessa. – – Me molemmat oltiin omilla tahoillamme tuotu aasialaisia kulttuureita Suomeen. Päiviteltiin yhdessä sitä, miten vähän täällä on aasialaisia esityksiä ylipäättään ja päätettiin sitten lähteä sellaiseen uhkarohkeaan yritykseen, että perustetaan oma festivaali. Ja se oli Aasia Helsingissä -festivaali. Ja sitten otimme mukaan kolmanneksi henkilöksi Reijo Lainelan, joka on indonesialaisen kulttuurin ekspertti ja oli tuonut indonesialaisia esityksiä Suomeen.”

Festivaali toi Suomeen monia aasialaisia teatteriperinteitä esitteleviä korkealaatuisia esityksiä. Esitysten taustoja – Rosenbergille ominaisen tavan mukaan – valaistiin esitysten lomassa luennoin ja seminaarein. Ohjelmistossa oli esityksiä niin aikuisille kuin lapsillekin. Festivaalin kautta Suomessa on nähty mm. Nanjingin *kun-oopperaseurueen* esittämänä eteläisen *kun-oopperamuodon* klassikkonäytelmä *Haaskattu onni* (1997), lasten sauvanukkenäytelmä *Apinakapina* (2005, yhteistyössä: Nukketeatteri Sytkyt) multimedialla ja näyttämötaiteita yhdistelevä *Sota näyttämöllä*:

taisteilutaitojen teatteria Kiinasta (2011, yhteistyössä: Wusheng Company ja Juhlaviikot) sekä kiinalainen kokonainen klassikkonäytelmä *Viimeinen taistelija* (2015, yhteistyössä: Wusheng Company ja Juhlaviikot) ja vielä monia muita kiinalaista perinteistä teatteria ja musiikkia edustavia esityksiä.

Lunta keskikesällä -rekonstruktio

Erityisen merkittävänä Aasia Helsingissä -festivaalin tuotantona Rosenberg nostaa esiin vuonna 2000 yhteistyössä Suomi–Kiina-seuran kanssa ja osana kulttuurivaihtoa tehdyn *kun-oopperarekonstruktion*, *Lunta keskikesällä*. Projektin lähti käyntiin, kun Rosenberg vastaanotti puhelun ulkoministeriöstä koskien kehitysyhteistyötä Kiinaan kanssa. ” – – *haluttais sellainen projekti, joka olisi poliittisesti ongelmaton ja joka olisi kulttuuripainotteinen, kun sellaisia ei ole ollenkaan. Voisitteko tehdä sellaisen?*” Mulle soitetaan ja sanotaan näin, jolloinka mä soitin heti Jukalle (Jukka O. Miettinen) ja sanoin: *’Osta pullo valkoviiniä! Tavaataan illalla.’* Silloin syntyi se ajatus, että joo, jukoliste, ilman muuta ryhdytään tähän.” Projektin lähti käyntiin silloisen Suomen Pekingin suurlähettilään, **Ilkka Ristimäen** tuella vuonna 1998.

Lunta keskikesällä on kiinalainen Yuan-dynastian *zaju*-musiikinäytelmäperinnettä edustava näytelmä. Rosenbergin tavoitteena oli rekonstruoida näytelmä siihen asuun jollaisena näytelmää on esitetty 1550-luvun puolivälissä, *kun-oopperan* muodossa. ”Sen käsikirjoituksen kanssa tein todella paljon töitä, koska mä hain kaikki vanhat keskeiset versiot. Kun tein sen käännöksen niin tutkin, mitä eri versioita siitä näytelmästä oli tehty ja miten ne erosivat toisistaan.

Se oli tilaustyö, eli me tilattiin sen näytelmän rekonstruktio kiinalaiselta työryhmältä, jossa oli vanhan musiikin ekspertti, joka rekonstruoi musiikin ja näyttelijöitä, ohjaajia ja puvustajia, jotka rekonstruoi kaikki elementit.”

Vuonna 2000 vaativa projekti saatiin päätökseen ja esitykset kiersivät tyypilliseen tapaan ympäri Suomea, mutta tällä kertaa esitys lähetettiin myös Ruotsiin, Tukholmaan. ”Ja se oli eka kerta kun Ruotsissa esitettiin *kun-oopperaa*, ja eka kerta kun Ruotsissa esitettiin kiinalainen näytelmä tekstitettyinä ruotsiksi.”

Kiinalaista taidetta Suomeen
Perinteisen musiikin ja teatterin lisäksi Rosenberg on tuonut Suomeen myös lukuisia näyttelyitä. Jo ennen vuoden 1985 suurta kalligrafia-aidenäyttelyä Rosenberg oli ollut mukana tuomassa useita mm. kiinalaista perinteistä maalausta esitteleviä näyttelyitä Suomeen. Vuonna 1985 näyttelypuolta haluttiin kuitenkin laajentaa ja seura ehdotti kulttuurivaihdon puitteissa Suomeen tuotavaksi kalligrafia-näyttelyä. Kiinasta lähetettiin Suomeen erittäin korkealaatuinen kiinalaista kalligrafiaa esittelevä näyttely ja sen mukana myös kalligrafia-asiantuntijan. Rosenbergille oli tärkeää myös näyttelyiden osalta se, että siitä jää katsojalle mahdollisimman paljon käteen. Tämä vaati sen, että näyttelystä tulisi laatia luettelo, joka esittelisi enemmän kuin vain teoksen tekijän, tekniikan ja kuvan koon. Niinpä Rosenberg ehdotti opetusministeriölle, että näyttelystä laaditaan luettelo, joka sisältää johdatus kiinalaiseen kalligrafiaan ja ehdotti tekijäksi **Pertti Seppälää**. Rosenbergille oli käynyt selväksi jo aiemmin, että kiinalainen tapa

中國

tuoda Suomeen näyttelyitä, jotka esittelivät yleisesti eri kiinalaisia taidemuotoja ei ollut oikea tapa tutustuttaa suomalaisia kiinalaiseen taiteeseen. ”Pitää mennä yksityisen kautta yleiseen. Esittelemällä kunnolla ja syvällisemmin jotakin saat ihmiset kiinnostumaan siitä laajemmin. Kalligrafian kautta pääsi kieleen ja selittämään, millaista kiinan kieli on. Ja se oli tavattoman suosittu, ja taas se kiersi ympäri Suomea.”

Toinen merkittävä näyttely oli vuonna 1993 järjestetty kiinalaista jäljentämisen taidetta esittävä näyttely *Aito Kopio*. Myös tästä näyttelystä, kuten kalligrafia-näyttelystäkin julkaistiin näyttelykatalogi, joka näyttelyluettelon lisäksi sisälsi johdatuksen jäljentämisen perinteeseen. Ja jälleen näyttely oli suuri menestys ja kiersi ympäri Suomea.”

”Voi olla ystäviä, vaikka on erimielisyyksiä”

Aito Kopio -näyttelyn kiertäessä ympäri Suomea Rosenberg sai Kiinasta moitteita siitä, että näyttelyn vierailu Suomessa kesti liian kauan. Kiinan kulttuuriministeriöstä tulleet haukut ja erimielisyydet ovat tulleet Rosenbergilte tutuiksi vuosien saatossa, mutta eivät ole lopulta kuitenkaan olleet esteenä onnistuneelle kulttuurivaihdolle. Rosenberg ei ole pelännyt sanoa ääneen mielipiteitään ja osittain varmasti sen takia olemmekin saaneet nauttia Suomessa korkealaatuisesta ja aidosta kiinalaisesta kulttuurista tusinaviihteen sijaan.

Vaikka kulttuurivaihto on lopulta onnistunut erimielisyyksistä huolimatta, ei matka onnistumiseen ole aina ollut vailla draamaa. ”Kerran olen lähtenyt kulttuuriministeriöstä ovenkarmit kaulassa, keskeyttänyt kokouksen hypäten pystyyn ja sanoen: *Jos te*

sanotte kaikkeen mitä ehdotan 'ei' niin ei meillä ole mitään keskusteltavaa. Hoidan nämä asiat jotenkin muuten kuin teidän kautta.” Yksi näistä asioista oli Mannerheimin historiallisten valokuvien kierrättäminen niillä paikkakunnilla, missä Mannerheim kiersi. Se toteutettiin lopulta muuta kautta. Ja toinen oli vallankumousbaletti *Punainen naiskomppania*, joka sitten toteutui lopulta Helsingin juhlaiviikkojen kautta.”

Rosenberg ei ole epäroinyt mielipiteensä tuomista esille myöskään kulttuurin ulkopuolella. Vuoden 1979 rajasota Kiinan ja Vietnamin välillä ja sen vaikutus seuran jäsenmäärän romahtamiseen oli iso tekijä siinä, että Rosenberg yhdessä muiden seuran aktiivien kanssa ymmärsi, että seuran on otettava etäisyyttä Kiinaan siinä mielessä, että seuran linjaa on muutettava itsenäisemmäksi. ”Tajuttiin että meidän pitää pitää etäisyyttä Kiinaan sillä tavalla, että me emme anna ymmärtää meidän viestinnässä ja tekemisissä, että me tuetaan Kiinaa ja ollaan niin kuin Kiina-mielisiä kaikissa asioissa. Eli että me keuhataan Kiinaa asioista, jotka on hyviä meikäläisin kriteerein ja mojitetaan asioista, jotka meikäläisin kriteerein ei ole hyviä.” Seura päätti ottaa myös Kiina sanoin ja kuvin -lehdessä itsenäisemmän linjan ja alkoi julkaista myös kriittisiä artikkeleita Kiinasta. Kiinalaisten oli Rosenbergin mukaan vaikea ymmärtää tätä uutta linjausta, ja Kiina tekikin sen pian selväksi hyvin konkreettisesti tavalla. ”Vuonna 1980 Kiina sanoin ja kuvin -lehdessä julkaisiin Amnestyn kirjoittama juttu Kiinan ihmisoikeustilanteesta. — Sen seurauksena, kuinka ollakaan, seuraavana vuonna Kiina lopetti avustuksen Kiina sanoin ja kuvin -lehdelle.” Muutaman vuoden ajan

sen jälkeen, kun seura oli muuttanut lehden linjaa itsenäisemmäksi, Kiinan suurlähetystö kutsui lehden päätoimittajan luokseen keskustelemaan kriittisistä artikkeleista, mutta Rosenbergin mukaan he ymmärsivät pian, etteivät he voineet vaikuttaa lehden sisältöön ja lopettivat yrittämisen.

Rosenberg on usein korostanut, että yhteistyötä Kiinan kanssa voi tehdä rehelliseltä pohjalta ja että erimielisyyksistä voi keskustella menettämättä ystävyyttään. Hyvä esimerkki tästä on vuonna 1989 seuran antama julkilausuma Tian'anmenin tapahtumista. ”Meitä oli työvaliokunnassa joukko ihmisiä, jotka todella osallistui ja joiden kanssa todella keskusteltiin asioista. Siihen kuului **Lassi Nummi, Pentti Suomela** puheenjohtajana, **Markku Annila, Arto Niemi, Tauno-Olavi Huotari** ja **Jyrki Kallio**. — Me yhdessä päätettiin, että on tehtävä jotakin. On sanottava selvästi, että seura ei voi hyväksyä sitä mitä Kiinassa on tapahtunut ja minkään maan hallitus ei voi tai ei saa joutua tilanteeseen, jossa se ampuu aseetomia jäseniään. Me oltiin ainoa järjestö ainakin Suomessa, joka teki näin. — Se oli monimutkainen tilanne, mutta silloin jo aika selkeää miten meidän täytyy toimia.” Työvaliokunta lähetti kirjeen tiedotusvälineisiin, Kiinaan ja myös suurlähetystöön. Rosenbergin mukaan kiinalaiset suhtautuivat julkilausumaan eri tavoin, mutta ystävyys ja yhteistyö jatkui siitä huolimatta. ”Heille oli helppo sanoa, että voimme olla ystäviä, eikä ystävyys tarkoita sitä, että ajattelee kaikista asioista samalla tavalla.” Rosenberg toivoo, että eri tahot ymmärtäisivät, että suhteita niin kulttuurin kuin esimerkiksi kaupankin alalla voi ylläpitää myös rehelliseltä pohjalta erimielisyyksiä välttelemättä. ”Olen

中國

Moi Helsinki -tapahtumassa Pekingissä 5/2016.

Kuva: L. Eriksson

ollut itse positiivisesti yllättynyt, että kiinalaiset ovat niin pragmatistisia, ettei tarvitse vanhoja poliittista tai ajatuksellista samanmielisyyttä, vaikka olet läheisesti toiminnassa. Silloin kun itse olin sinisilmäinen maolainen, niin kiinalaiset saattoivat sanoa: *'katsokaa vapaasti ympärillenne ja ottakaa opiksi jos haluatte, mutta älkää kopioiko mitään.'* Musta se oli tyylikkäästi tehty."

Tuki ja turva muille kulttuurivaihdon toteuttajille

Sen lisäksi, että Rosenberg on itse tuonut kiinalaista kulttuuria Suomeen, hän on myös toiminut innoittajana ja neuvonantajana monille muille kiinalaisesta kulttuurista kiinnostuneille, niin yksityishenkilöille kuin kulttuurivaihtoa toteuttaville organisaatioillekin. Suomalaisen peking-oopperaan

erikoistuneen Wusheng Companyn perustajat, **Antti Silvennoinen** ja **Elias Edström**, ovat kuvailleet Rosenbergin roolia eräänlaisena ponnahduslautana heidän uralaan. Pekingin Kiinan perinteisen teatterin akatemiaan solmimien kontaktiensa kautta Rosenbergin onnistui järjestämään Silvennoiselle ja myöhemmin Edströmille mahdollisuuden opiskella peking-oopperaa kyseisessä akatemiassa. Wusheng Companyn perustamisen jälkeen Rosenberg teki yhteistyötä Silvennoisen ja Edströmin kanssa kannustaen heitä eteenpäin uralaan. Yksi iso yhteinen projekti oli *Oikeamielinen kenraali karkotetaan* -näytelmän esittäminen kokonaisuena. Silvennoinen ja Edström olivat aiemmin esittäneet näytelmästä vain sen kuuluisinta katkelmaa *Kolmen tien risteyksessä*. Kolmikko teki ehdotuksen Lü Suosenille

näytelmän esittämisestä kokonaisuena ja luomiensa kontaktien avulla Rosenberg sai lopulta käsiinsä näytelmän käsikirjoituksen. "Olin oppinut tietämään, että nämä eri teatteriseurueet varjelee käsikirjoituksia, vaikka ne on klassikkonäytelmiä. Eli näitä käsikirjoituksia on eri teatteriseurueiden kirjastoissa, mutta ne eivät ole julkisia. Kieltoa uhmaten sain valokopion, jossa päällä luki: *'Vain sisäiseen käyttöön'*. Ja sillä tavalla se sitten tehtiin ja sitä ei oltu Kiinassa esitetty kokonaisuena lähes sataan vuoteen eikä koskaan Kiinan ulkopuolella." Esityksiä järjestettiin vuonna 2013 Aasia Helsingissä -festivaalin yhteydessä 26.9.–11.10. Klockrike-teaternissa sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kiinalainen uusivuosi

Kuten edellä jo mainittiin, on Rosenberg toiminut neuvonanta-

中國

Veli Rosenberg on tuttu myös lapsille, mm. Kiinalaisen uudenvuoden lasten-tapahtuman juontajana. (2/2018)

Kuva: K.Rosenberg

jana myös useille kulttuurivaihtoa toteuttaville organisaatioille ympäri Suomea. Kontaktit näihin tahoihin ovat syntyneet vuosien varrella erinäisten tapahtumien kautta. Helsingin kaupungin kulttuuritoimistoon Rosenbergin yhteys syntyi **Marianna Kajantien** kautta. Kajantie ja Rosenberg tekivät ensimmäistä kertaa yhteistyötä jo 1970-luvulla valmistellessaan yhdessä akrobaattiryhmän vierailua Suomeen. Toimiessaan Helsingin kaupungin kulttuuritoimen johtotehtävissä Kajantie sai Kiinasta mitä moninaisimpia ehdotuksia kulttuurivierailuiksi, ja tällöin hän kääntyi usein Rosenbergin puoleen.

Kun vuonna 2006 silloinen Kiinan lähetystön kulttuurineuvos **Wu Shiguang** jätti ehdotuksen Marianna Kajantille kiinalaisen uudenvuoden järjestämisestä Helsingissä, Kajantie soitti Rosenbergille ja pyysi jälleen tämän mielipidettä ehdotuksesta. Rosenberg tapasi Kajantien ja silloisen kulttuu-

rijohtajan **Pekka Timosen**, minkä jälkeen Rosenberg laati suunnitelman siitä, mitä tapahtuma voisi sisältää. ”Se tuntui mun mielestä hyvältä! Pääsi kaupungin Kiinasuhteiden kanssa siihen tilanteeseen, mitä olin ehdottanut, että pitää aloitteen omista käsissään. Seurassa oltiin mietitty päämme puhki, että millä konstilla saisi Suomessa asuvat kiinalaiset ja suomalaiset jotenkin luontevasti yhteen. Ja sitten tuli tämä ehdotus, joka voisi olla sellainen, että jos se oikein tehdään niin se voisi koota suomalaisia ja kiinalaisia yhteen. Ja se voisi myös olla tällainen uusi tapa, jolla syventää ihmisten tietoa kiinalaisuudesta ja Kiinasta. Ja voisi edistää monikulttuurisuutta ja edistää kiinalaisten integroitumista tänne.”

Tuottajaksi tapahtumalle Rosenberg ehdotti Itä-Aasian tutkimuksen opinnoista valmistunutta **Johanna Rissasta**, joka toimi tuolloin Pekka Timosen sihteerinä ja Rosenbergin sanojen mukaan ”toimiston moni-

toiminaisena”. ”Se oli hyvä, että siinä oli Johanna, jolla oli omat kokemuksensa, ja kaupungin ihmiset, Marianna lähinnä, ja sitten lähdettiin ajattelemaan sitä niiden kaavojen mukaan, joiden mukaan sitä nyt on toteutettu. – Lähdettiin siitä, että haluttiin tehdä se niin, ettei se ole ihan keinotekoinen vaan että siihen kopioitiin tiettyjä ihan oikeita kiinalaisia perinteitä. Sillä tavalla se lähti liikenteeseen, ja oli tosi suuri yllätys, että siitä tuli heti niin suosittu.”

Kiinalaista uuttavuotta on juhlittu menestyksekkäästi nyt kaksitoista vuotta ensin Lasipalatsilla ja sittemmin Keskuskadulla. Juhla on kerännyt vuosittain tuhatta kaupunkilaisia yhteen. ”Olen iloinen uudenvuoden suhteen siitä, että se on toisaalta onnistuttu pitämään sillä samalla linjalla, ja toisaalta uudistamaan niin että se ei ole junnannut paikallaan vielä. Se ei ole ollut ihan helppoa, mutta minusta me voidaan olla tyytyväisiä,

中國

että siinä ollaan onnistuttu.”

Muut tärkeät yhteistyökumppanit

Helsingin kaupungin kulttuuritoimen lisäksi Rosenberg on tehnyt yhteistyötä lukuisten muiden eri tahojen kanssa. Hän on ollut mukana, yhdessä Pertti Seppälän ja Tauno-Olavi Huotarin kanssa, Museokeskus Vapriikin Kiina-aiheisten näyttelyiden, kuten *Jade-prinsessa – elämää Han-keisarien Kiinassa* (2006), *Terrakotta-armeija ja Kiinan keisarien aarteet* (2013) ja *Kielletty kaupunki – elämää Kiinan keisarien hovissa* suunnittelutyössä. Vapriikki on Rosenbergin mukaan ollut ”hauska yhteistyökumppani, kun ne satsaa niihin näyttelyihin ja niillä on samanlainen ajattelu-tapa kuin itsellä, että kun tehdään niin tehdään kunnolla.” Vastaavaa yhteistyötä Rosenberg on tehnyt mm. Teatterimuseon kanssa.

Yksi ehkä hieman yllättävä, mutta tärkeä yhteistyökumppani on ollut lentoyhtiö Finnair. Finnairin ensimmäisestä lennosta tulee tänä vuonna kuluneeksi kolmekymmentä vuotta. Rosenberg pyydettiin ennen lentoreitin avautumista pitämään koko Finnairin matkustamohenkilökunnalle luennon Kiinasta ja kiinalaisesta kulttuurista. ”Siellä oli sellaisia markkinointi-ihmisiä, jotka ymmärsivät että jotta saa uuden lentoreitin kannattavaksi niin sen eteen pitää tehdä töitä.” Finnair oli myös tärkeässä roolissa Aasia Helsingissä -festivaalin toteuttamisessa. ”Finnair sponsoroi meidän festivaalia. Miksi? Koska siellä oli ihmisiä, jotka uskoi että tällainen aasialaisen kulttuurin esittely edistää myös näiden Aasian matkakoh-teiden markkinointia. Me ei saatu Finnairilta rahaa, vaan me saatiin jotain vielä arvokkaampaa, eli hyvin edullisia lentolippuja, toisaalta itsel-

lemme että päästiin käymään niissä maissa ja toisaalta saatiin ryhmiä tuoduksi Suomeen.” Finnair on toiminut myös yhtenä Kiinalaisen uudenvuoden pääyhteistyökumppanina tapahtuman perustamisesta asti.

Oma tukiverkosto ja inspiraationlähde

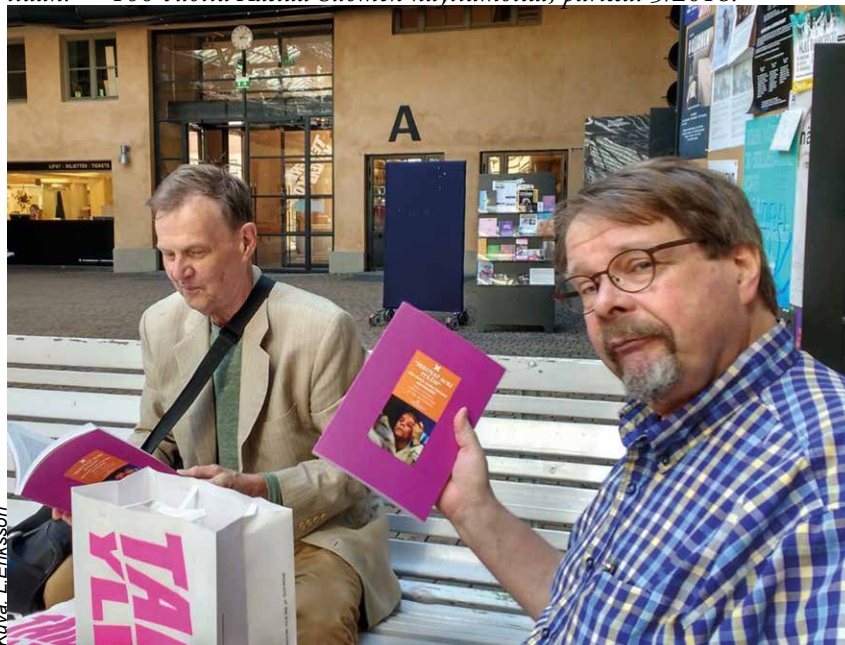
Rosenberg on siis toiminut monelle eräänlaisena mentorina ja kannustajana, mutta myös hänellä on ollut omat tukiverkostonsa ja roolimal-linsa. Kaksi tärkeää kollegaa, ja ennen kaikkea hyvää ystävää, ovat olleet kirjailija, runoilija ja kääntäjä, Pertti Seppälä sekä historioitsija Tauno-Olavi Huotari. Pertti Seppälän Rosenberg tunsikin koululaisena, mutta heidän polkunsakin Kiinan parissa kohtasivat 1970-luvun lopussa. ”Yhdessä Pertin kanssa teimme 1980-luvun alussa radio-ohjelmia, joissa me kerrottiin kiinalaisesta oopperasta ja teatterista.” Huotari puolestaan toimi Rosenbergin tapaan aktiivisesti Suomi-Kiina-seurassa ja teki paljon yhteis-

työtä Rosenbergin kanssa mm. seuran luodessa uutta itsenäistä linjaa. ”Varmasti puolin ja toisin olemme vaikuttaneet toisiimme ja molemmat heistä, Tauno ja Pertti, ovat sellaisia, jotka ovat antaneet paljon ja sparranneet tekemään ja kirjoittamaan.”

Tärkeänä esikuvana Rosenberg mainitsee **Ritva Arvelon**. ”Kun oli itse tuottamassa jotakin kulttuurivierailua ja eteen tuli vaikeuksia, niin sitä haki mallia sitten siitä, miten muut on tehnyt aiemmin.” Tuodessaan peking-oopperaa Suomeen 1980-luvulla ja huomattessaan yleisön kouluttamisen tärkeyden Rosenberg otti paljolti mallia Ritva Arvelon 1950-luvun puolivälissä käyttämästä tavasta selostaa kunkin näytöksen tapahtumat ääninauhalta ennen kutakin kohtausta.

Vuosien varrella on matkaan tarttunut myös monia muita tärkeitä kontakteja, joiden kanssa Rosenberg on löytänyt yhteistä ja joiden kanssa on ollut tärkeää tehdä yhteistyötä. Näitä kontakteja ovat

Veli Rosenberg ja Jukka O. Miettinen uunituoreen kirjansa, ”Ikkunat auki itään!” – 100 vuotta Aasiaa Suomen näyttämöillä, parissa. 5/2018.

Kuva: L. Eriksson

中國

kaikki aiemmin tässä artikkelissa mainitut ihmiset eri kulttuurin aloilta niin Suomessa kuin Kiinasakin, mutta myös ”kaikki sellaiset sinologit, jotka on ollut meidän suurlähetystössä töissä. Sellaisiin on luonut aina suhteet ja käynyt tapaa-massa, mikä on ollut hyödyllistä, uskon että puolin ja toisin.”

Mitä seuraavaksi?

Rosenberg luopui Suomi–Kiina-seuran puheenjohtajuudesta vuonna 2016. Aivan toimettona ei Rosenberg ole eläkkeelle jäämisestä huolimatta ole ollut. Jäätyään pois puheenjohtajan toimesta, Rosenberg on jatkanut päätoimittajana Kiina sanoin -lehdessä

ja toimittanut yhdessä Jukka O. Miettisen kanssa aasialaisen draamakirjallisuuden antologian vuonna 2016. Toukokuun lopussa julkaistiin puolestaan Rosenbergin yhdessä Jukka O. Miettisen ja **Anna Thuringin** kanssa kirjoittama kirja *”Ikkunat auki itään!” – 100 vuotta Aasiaa Suomen näyttämöillä*. Rosenberg on ilmoittanut tämän lehden olevan hänen viimeinen numeronsa päätoimittajana, mutta lupautuu jatkossakin tarjoamaan artikkeleita lehden tuleviin numeroihin.

Seuraava tavoite Rosenbergilla on toteuttaa pitkäaikainen haave Suomi–Kiina-seuran historiikin kirjoittamisesta, jotta kulttuurivaihdon merkitys ja seuran rooli sen

toteuttamisessa tulisi tunnetuksi. ”Jos ei olisi jo 1950-luvulta lähtien ollut sellaisia ihmisiä ja seuraa, niin ei se kulttuurivaihto olisi ollut sen tasoista kuin oli.” Rosenbergia on monesti kuvailtu seuran kantavaksi voimaksi, ja eittämättä hän onkin yksi näistä mainitsemistaan tärkeistä ihmisistä, joita ilman kulttuurivaihto olisi ollut jotain aivan muuta, kuin mitä se on ollut.

Annika Heikinheimo

Kirjaa ”Ikkunat auki itään!” 100 vuotta Aasiaa Suomen näyttämöillä -kirjaa voi ostaa 30 € hintaan verkossa osoitteesta: shop.unigrafia.fi/publisher/taideyliopisto/ ja sen voi myös ladata verkosta ilmaiseksi osoitteesta: helda.helsinki.fi/handle/10138/235416

LEGENDA LOHIKÄÄRMEVENEJUHLAN TAKANA: TOISENLAINEN TULKINTA

Lohikäärmeveneiden kilpamelonnat muistuttavat yrityksistä rientää pelastamaan hukuttautumaan mennyttä runoilijaa, jos legenda on uskomisen. Mikä ajoi runoilijan epätoivoiseen tekoonsa?

Kuukalenterin viidennen kuun viidentenä päivänä, joka tänä vuonna sattuu kesäkuun 18:nnele päivälle, vietetään *duanwu*-juhlaa (端午节). Lohikäärmevenejuhlanakin tunnetun vuotuisjuhlan alkuperä on hämärän peitossa. Vuosisatojen saatossa alkuperästä on syntynyt useita legendoja, joista tunnetuin liittyy vuonna 278 eaa. hukuttautuneeseen runoilijaan **Qu Yuaniin**. Juhlaan kuuluvien melontakilpailujen uskotaan olevan muistumaa yrityksistä rientää pelastamaan

häntä.

Qun itsemurhan syynä on perinteisesti pidetty hänen isänmaallisuutta ja pettymystä aikansa hallinnon epämoraalisuuteen. Jotkut kiinalaiset nykytutkijat ovat kuitenkin toisen selityksen kannalla: Qu hukuttautui, koska ei saanut vastarakkautta ihailemaltaan Chun kuningas **Huailta**. Tällainen tulkinta on mahdollista tehdä Qun runojen perusteella.

Qu Yuanin tunnetuin runo on *Li sao*, ”Surun kohtaaminen”. Pitkässä runoelmassa runoilija

kuva pettymystään hallitsijaansa, josta hän käyttää muun muassa nimitystä ”komea mies” (*meiren*, 美人). Sievistelyyn taipuvaisissa perinteisissä kommentaareissa komeus on selitetty henkiseksi ominaisuudeksi tai oletettu, että ilmaisu viittaa johonkin kauniiseen naiseen.

Qu Yuanin nimiin luetaan myös ”Yhdeksän laulua”, joiden nimet viittaavat šamanistisiin rituaaleihin. Alun perin ne ovat ehkä olleet rituaalilauluja, mutta Qu lienee muokannut niitä voimakkaastikin. Alla on suorasanaista käännök-

中國

Qu Yuanin elämästä kertovan TV-sarjan *Si meiren* ("Kaipaen komeaa miestäni", Hunan TV 2017) mainoskuva.

senäni niistä yksi, "Shao si ming".

Runoa on tulkittu aikojen kuluessa eri tavoin. **Pertti Nieminen** on suomentanut runon nimellä "Elämän valtiasta" kokoelmaansa *Suuri tuuli, Kiinan runoutta I* (Otava 1975), s. 29–30. Hänen suomennoksensa pohjautuu perinteisiin kommentaareihin. Yhden uuden tulkinnan mukaan runossa on kolme kertojaa: runoilija itse, šamaani ja neitokainen. Mutta ehkäpä näin monimutkaista tulkin-

taa ei tarvita. Kun poistetaan rönsyt ja luetaan runo niin kuin se on kirjoitettu jäljelle jää runoilijan rakkauslaulu ruhtinaalleen.

Syksyiset punalatvat ja rantaputket rehottavat salin kupeessa./
Vihreät lehdet, vaatimattomat kukat, vahva tuoksu: se huumaa minut. / Onhan miehille tarjolla komeita nuorukaisia, miksi te Hajuheinä olisitte synkillä mielin? /.../

Sali on täynnään kauniita miehiä, hänen silmänsä näkevät vain minut. / Sanomatta mitään hän tuli, puhumatta hän lähtee, astuu tuulen selkään pilvet lippuinaan. / Ei ole suurempaa surua kuin erota tässä elämässä, ei suurempaa iloa kuin oppia tuntemaan toisensa. /.../ Ei tullutkaan komea mies, jota katseellani etsin, laulan tuuleen pettymykseni. /.../ Pitkä miekka koholla varjelette lapsia ja vanhuksia, te Hajuheinä yksin voitte olla rahvaan tuki.

"Hajuheinä" (*sun* 荪) oli Qu Yuanin muissakin runoissaan käyttämä hellittelynimi rakkautensa kohteelle, "komealle miehelle" eli Chun kuningas Huaille. *Sun* sointui yhteen ruhtinasta tarkoittavan sanan (*jun* 君) kanssa.

Ei siis ole ihme, että monet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen jäsenet niin Kiinassa kuin Kiinan ulkopuolella ovat ryhtyneet viettämään lohikäärmevenejuhlaa omana "pyhän Valentinuksen päivänään" eli rakastavien juhla. Qu Yuan on vihdoin ymmärretty oikein.

Jyrki Kallio

Kirjoittaja luennoi miesten välisestä rakkaudesta kiinalaisessa klassisessa kirjallisuudessa osana Helsinki Pride -viikon ohjelmaa tiistaina 24.6. Metsätalolla (tarkemmat tiedot takakannessa). Lisää aiheesta myös lehden seuraavassa numerossa syyskuussa.

Nukketeatteri Sytyt -kiertue Kuopiossa

Apinakuningas – Nukketanssisatu koko perheelle

Käsikirjoitus: Veli Rosenberg | Esittäjä: Juha Laukkanen
Kesto: 20 min | Ikäsuositus: 3v. alkaen | Vapaa pääsy

Apinakuningas Sun Wukongista kertova vauhdikas sauvanukkenäytelmä esitetään Kantonin nukketeatterin valmistamilla aidoilla kiinalaisilla nukeilla. Sytyt on Juha Laukkanen ja teatteriteknikko Arto Ollikaisen kiertävä ammatti-teatteri, joka perustettiin 30 vuotta sitten.

Esitykset:

- 14.6. klo 10 Petosen vapaa-aikatila Pinarin piha (Pyörönkaari 19)
klo 12 Neulamäen nuorisotalon piha (Juontotie 8)
- 15.6. klo 10 Julkulan nuorisotalon piha (Puijonsarventie 54)
klo 12 Männistön nuorisotalo, Latarin piha (Männistökatu 15)
klo 14 Nilsin alakoulun piha (Syvärintie 48)
(sateella Nilsin nuorisotila, Syvärintie 47)
- 16.6. klo 10 Jynkän Monarin piha (Aittolammentie 11)
klo 12 Särkiniemen asukastupa Katiska (Impitie 12)
- 19.6. klo 12 Kaupungiteatterin yläaula (Niiralankatu 2)

Huom. Sateen sattuessa esitykset pidetään sisätiloissa.

Kuva: © Nukketeatteri Sytyt

TAPAHTUMIA KESÄLLÄ

HELSINGISSÄ

TIISTAILUENNOT:

Ti 24.6. klo 17:15–18:45

”Yhdenlaisissa äänissä ei ole mitään kuultavaa”
Jyrki Kallio kertoo miesten välisestä rakkaudesta Kiinan klassisessa kirjallisuudessa ja filosofiassa.

Metsätalo (Unioninkatu 40), sali 8.

IISALMESSA

Tiedot seuran verkkosivuilla ja jäsenkirjeellä.

JOENSUUSSA

Tiedot seuran verkkosivuilla ja jäsenkirjeellä.

JYVÄSKYLÄSSÄ

Tiedot seuran verkkosivuilla, jäsenkirjeellä
ja osaston facebook-sivuilla:
facebook.com/suomikiinajyvaskyla

PORISSA

La 25.8.

Retki Ähtäriin

Lisätietoja: Kari Pyy
(ik.pyy@me.com / 050 557 4552)

TAMPEREELLA

Tiedot osaston verkko- ja facebook-sivuilla.
www.suomikiinatampere.info
facebook.cpm/suomi.kiina.tre

TURUSSA

Kesätapahtuma heinäkuussa

To 16.8.

Kirjojen yö: kiinalaisen kirjallisuuden kääntäminen
Turun Akateeminen kirjakauppa

Ma 17.9.

Kiinakerho lapsille

Lisätietoja:
facebook.com/turkukiina

ROVANIEMELLÄ

Tiedot seuran verkkosivuilla

SEURAN TAPAHTUMATIEDOT KOOTUSTI: WWW.KIINASEURA.FI